

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**Péče o vlasy – porovnávací jazyková analýza ruských a českých
textů**

**Hair care – language komparative analysis Russian and Czech
texts**

Lexikálně-morfologická analýza

Bakalářská diplomová práce

VYPRACOVALA: Martina Veselková

VEDOUCÍ PRÁCE: prof. Phdr. Helena Flídrová, CSc.

2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 17. 4. 2012

podpis

Děkuji prof. PhDr. Heleně Flídrové, CSc., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

podpis

OBSAH

Úvod.....	6
I. Teoretická část	7
1. Charakteristika stylu publicistického	7
1.1 Specifika publicistického stylu	7
2. Publicistické texty z hlediska komunikace.....	8
2.1 Proces komunikace	9
2.2 Obsahová stránka zkomaných textů	10
3. Genderová lingvistika.....	11
II. Praktická část	13
1. Typy vět podle modality.....	14
2. Záporná sdělení	17
3. Podstatná jména.....	18
3.1 Propriora	19
3.2 Apelativa.....	20
4. Přídavná jména	24
4.1 Přídavná jména jakostní	24
4.2 Přídavná jména vztahová.....	25
5. Číslovky.....	28
5.1 Číslovky základní	28
5.2 Číslovky řadové	29
5.3 Číslovky násobné.....	30
6. Slovesa.....	30
6.1 Slovesa neplnovýznamová	31
6.2 Slovesa plnovýznamová	33
6.3 Kategorie slovesného vidu.....	33
6.4 Kategorie slovesného rodu	35
6.5 Verbonominální spojení	36
7. Příslovce	38
8. Částice	39
Závěr.....	40
Резюме	42
Seznam použité literatury	48

Excerpované prameny	50
Příloha.....	54

Úvod

V naší bakalářské práci se budeme zabývat porovnávací jazykovou analýzou ruských a českých textů stylu publicistického z oblasti péče o vlasy. Jako materiál nám posloužilo 20 českých a 20 ruských článků na téma „Péče o vlasy“. Dané téma jsme si vybrali proto, že vlasová kosmetika je velmi známou a žádanou oblastí všedního života nejen žen, ale také mužů. Vlasy vždy patřily k aktuálním tématům.

Teoretické materiály k tomuto tématu jsme čerpali z odborných lingvistických prací a současných gramatik. Jazykový materiál pro analýzu publicistických textů jsme čerpali v časopisech a na internetu. Tato práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. V teoretické části se zaměříme na charakteristiku publicistického stylu a komunikace. Popíšeme vliv publicistických textů na člověka, uplatníme tedy sociolingvistické hledisko s přihlédnutím k lingvistice genderové. V praktické části se budeme věnovat lexikálně-morfologické analýze zkoumaných textů, které byly excerpovány z českých a ruských hromadných sdělovacích prostředků.

Cílem této práce je zkoumat a následně určit, jaká slova se v rámci jednotlivých slovních druhů vyskytují v ruštině a v češtině, čím se od sebe ruské a české texty liší, jaká slovní spojení se nejčastěji v obou jazycích užívají. Zaměříme se na jejich lexikální význam s přihlédnutím ke gramatickým kategoriím sledovaných slovních druhů. Z těchto zkoumaných oblastí následně vymezíme možnou problematiku při překladu jak z ruštiny do češtiny, tak i z češtiny do ruštiny.

V příloze k této práci vypracujeme rusko-český slovník základní slovní zásoby na téma „Péče o vlasy“, který sestavíme na základě excerpovaného materiálu.

I. Teoretická část

1. Charakteristika stylu publicistického

Autoři jak českých, tak ruských stylistik řadí do skupiny funkčních stylů styl publicistický (srov. např. Svincova, I. a kol., 2004, s. 47; Kožina, M., 1977, s. 9, s. 35; Příruční mluvnice češtiny, 1995, s. 727), který se nejčastěji používá v hromadných sdělovacích prostředcích (v časopisech, novinách, televizi a rozhlasu). Publicistický styl se řadí mezi prostředky masové komunikace. V publicistickém stylu je kladen důraz na zachování spisovnosti. V mnoha případech však styl publicistický svými výrazovými prostředky významně spisovný jazyk obměňuje.

Podle M. Čechové a kol. (1997) se mezi dílčí funkční styly při největší míře zobecnění řadí: 1. styl zpravodajský, 2. publicistický (analytický), 3. publicistický styl beletristický, 4. styl odborný. Publicistický styl se často označuje jako publicistika. Jeho cílem je rychle, výstižně a nejúčinněji informovat o aktuálních událostech a dění ve společnosti, z nepřeberného množství informací se snaží vybrat ty nejaktuálnější a nejdůležitější informace, je dynamický, tzn. přizpůsobuje se společenské situaci. Má dvě základní formy, mluvenou a psanou. Disponuje mnoha funkcemi: získávací, hodnotící, působící, ovlivňovací, přesvědčovací a informační. S těmito funkcemi úzce souvisí modálnost sdělení, jejíž charakteristikou se budeme zabývat v praktické části.

1.1 Specifika publicistického stylu

Podle M. Čechové a kol. (1997) jsou specifickým rysem psaných publicistických útvarů jako novin a časopisů nejen jejich **strukturní prvky**, ale také **vlastnosti** jazykových projevů jednotlivých slohových útvarů. Strukturní prvky jsou ve většině případů tvořeny záhlavím, v řádku pod záhlavím – datum, den, číslo, ročník a cena, titulky, mezititulky, podtitulky, obrázková dokumentace, popisky, inzerce a reklamy. Titulky rubrik se zpravidla umísťují v horním rohu nebo uprostřed stránky. Obrázková dokumentace doplňuje slovní sdělení pomocí grafů, tabulek, schémat. V našem případě má obrázková dokumentace také estetickou funkci, neboť články jsou doprovázeny ilustračními fotografiemi. Informace

v článcích publicistického stylu jsou uspořádány podle systému tzv. obrácené pyramidy, tzn. v úvodním odstavci se čtenář dozví nejpodstatnější informace, ostatní sdělení mají doplňující charakter (Kořenský, J., 1987).

Jazykové projevy publicistického stylu mají různé vlastnosti. Objektivní sdělování informací se uskutečňuje v 3. osobě čísla jednotného. Naopak v některých slohových útvarech publicistického stylu se záměrně užívá jiné osoby ke zvýšení napětí a jako prostředku ozvláštnění. Důležitou roli mají i souslovná pojmenování, frazémy, automatizované prostředky (klišé). „V publicistice se nejvíce užívají podstatná jména a slovesa“ (Čechová, M., 1997, s. 253).

Předmětem našeho zkoumání (analýzy) byly ruské a české texty zaměřené na vlasovou tematiku a určené především ženám-čtenářkám. Text je důležitým produktem i prostředkem komunikačního procesu. Podle Příruční mluvnice češtiny (1995) ho můžeme charakterizovat jako celistvé (komplexní) a též soudržné (koherentní) jazykové útvary, jejichž prostřednictvím mluvčí realizuje různé komunikační cíle. Texty se také vyznačují jistým obsahem a funkcí. Vedle textové formy se v článcích objevuje i forma grafická – reklamy nabízející různé vlasové přípravky.

2. Publicistické texty z hlediska komunikace

Publicistické texty, jak už bylo zmíněno, jsou prostředky masové komunikace. Masová komunikace je fenomén, který se rozvíjí v masové společnosti, sdělovaný obsah se dostane k velké mase lidí, v našem případě ke čtenářům-ženám. Podle počtu účastníků komunikace se vymezují tyto dva typy: komunikace masová a interpersonální. Hlavními charakteristickými rysy masové komunikace jsou jednosměrnost (nedochází k přeměně komunikačních rolí komunikátora a příjemce), zprostředkovanost, masovost a rychlost sdělení. Naopak při komunikaci interpersonální se role udělovatele (vypravěče) a příjemce (posluchače) střídají (Flídrová, H., 1989, s. 17).

V námi zkoumaných ruských a českých časopisech je využita písemná forma monologické komunikace, při níž aktivní účastník komunikace je sám autor. Čtenáři-ženy, kterým je text přímo adresován, se komunikace účastní pouze pasivně (Kořenský, J., 1987).

2.1 Proces komunikace

H. Flídrová (1989) poznamenává, že každý účastník komunikačního procesu se nachází v jistém **sociálním prostředí** a má jisté **sociální vlastnosti**, které se odrážejí ve výsledné podobě **jazykového projevu**. Podoba jazykového projevu závisí na celkové společenské situaci a sociálně-psychologické struktuře. První obecné schéma komunikace vytvořil Aristoteles, když stanovil tři základní prvky dorozumívání, a to mluvčí osobu, řeč a osobu, která informace přijímá (někdo sděluje – něco – někomu). V pozdější době byly tyto tři základní složky rozšířeny o komunikační kanál a kód. V současných gramatikách se setkáváme s šesti až sedmičlennými schémata, např. v Mluvnici češtiny 3 (1987) se komunikační akt rozděluje na subjekty účastníků komunikace, systém jazykových a mimojazykových prostředků, prostor („kanál“, prostředí), hmotný materiál (prostředky zvukové a grafické), jevy, které jsou zdrojem informací, a produkty daného komunikačního aktu.

Podle J. Kořenského (1987) používá autor při monologické písemné komunikaci vlastní, osobitě sdělovací prostředky, předává čtenářům informace, které mohou a nemusí přijmout. Někdy jsou pro čtenáře zcela neuspokojivé. Podle našeho názoru texty s vlasovou tematikou čtenářky uspokojují v plné míře. Žurnalistovi v práci pomáhá také modelovost a automatizace jazykového vyjádření, tzn. dodržování výstavby v jednotlivých stylech publicistiky i v některých typech článků. Publicisté se záměrně snaží modelovost porušovat stylem titulků, podtitulků nebo nadtitulků nebo užitím nových výrazových prostředků. Díky těmto výrazovým prostředkům se styl textu postupem času mění a rozvíjí, tzn. výrazové prostředky se stávají stereotypními.

Hlavním záměrem, cílem autorů publicistických textů o vlasech je informovat o novinkách, jak správně o vlasy pečovat, upozorňovat na chyby, kterých se ženy dopouštějí při požívání vlasové kosmetiky. Komunikační efekt nemůže být nikdy nulový. Za výsledek celkového efektu psané monologické komunikace lze považovat změnu přístupu ženy k sobě samé. Např. pokud o sebe začne pečovat jinak, začne užívat jinou značku vlasové kosmetiky. Avšak autor publicistických textů výsledný komunikační efekt posoudit nemůže. Neví, zda se čtenářky, v našem případě především ženy, budou jeho radami opravdu řídit.

2.2 Obsahová stránka zkoumaných textů

Hlavním zdrojem zkoumaných textů na téma péče o vlasy v ruském a českém jazyce byl internet, ruské a české časopisy. Ze široké tematiky jsme vybrali 20 ruských a 20 českých textů s nejaktuálnějšími tématy. Např. obsáhlý časopis „Доловец“ značky Wella vydávaný v Moskvě, „Джой“, „Cosmopolitan Beauty“, české časopisy „Překvapení“, „Vlasta“, „Květy“, „Svět ženy“, „Tina“, „Moje zdraví“. Články v časopisech pomáhají čtenářkám v orientaci ve vlasových přípravcích. Navrhují možnosti, jak změnit svůj zevnějšek, vybrat kvalitního kadeřníka, vylepšit nevýraznou barvu namáhaných vlasů a jak si poradit s roztrženými konečky. Nabízejí různé oblasti péče o vlasy, např. oblast týkající se správného používání vlasových přípravků, oblast perfektního vzhledu, správného rozčesávání, používání různých druhů hřebenů, natáčecí, oblast správného foukání, žehlení a ondulace. Obsahová stránka článků na internetu je zaměřena především na strukturu vlasu, vývoj a typy vlasů, jejich péči v zimě a létě, růst vlasů, tvar a mechanické vlastnosti vlasů, nemoci vlasové pokožky a jejich následnou léčbu.

Délka zkoumaných ruských i českých textů se pohybuje v rozsahu půl až celé strany A4, vždy se o prostor dělí s barevnými fotografiemi. Texty jsou výstižné a s výraznými nadpisy. K článkům jsou přiřazeny reklamy na vlasové přípravky, jejich cena, popřípadě také internetová adresa nebo obchod, kde je možné výrobky zakoupit. Nechybí popis správného užívání, rady odborníků i zkušenosti samotných žurnalistů. Žurnalisté vědí, jak přilákat ženinu pozornost, kde šikovné rady a reklamy v časopise umístit, i jakou barvu a styl nadpisu použít. Každá žena nahlédne do rubriky jako „Krása“, „Studio šik účesů“ nebo „Půvab“, neboť ženy jsou od přírody obdařeny darem vnímavosti, citlivosti a sklony k dokonalosti. Proto je i sebemenší negativní detail na jejich dokonale vytvořeném účesu může rozladit. Každá z nich by si přála vyčnívat z davu, být hvězdou na večírku, bohyní pro svého muže nebo se jen cítit dobře ve společnosti. Gejši, kterým se říkalo chodící umělecké dílo, se staly v Japonsku obrazem dokonalé krásy. V dnešním světě stačí vypadat reprezentativně.

Hlavní obsahovou složkou sledovaných textů byla péče o vlasy. Pečovat o vlasy lze různými způsoby. Nejčastějším způsobem je přírodní péče, která využívá osvědčené recepty na základě přírodních prostředků, na jejichž základě vznikají šetrné vlasové šampony, vlasové kondicionéry, masky a kúry. Tato péče je považována za nejšetrnější. Existuje obrovské množství prostředků na vlasy, které jsou připravovány pouze chemicky a nejsou dostatečně testovány. Pokud vlasy či pokožka hlavy onemocní, mohou ještě více uškodit. Jestliže jsou již

dříve poškozené vlasy či pokožka nekvalitně ošetřeny, může se jejich uzdravení značně ztížit a časově prodloužit, i když jejich počáteční onemocnění bylo mírné. Stav vlasů ovlivňuje mnoho faktorů. Mezi nejčastější a nejvíce účinnější patří dědičnost. Dále se sem řadí hormonální problémy, které vytvářejí hormonální změny působící na stav vlasů hlavně v průběhu těhotenství. Vážným negativně působícím faktorem na organizmus je stres. Léčba se nedá provádět jednorázově ale pouze dlouhodobě. Záleží na závažnosti problému. S přibývajícím věkem vlasy stárnou. Buněčný metabolismus se začne zpomalovat. Konečky vlasů zesvětlaří, zjemní se, začnou se snadno lámat a ztratí lesk.

Vlasy jsou důležitým doplňkem lidského těla. Kategorie vlasů zahrnuje také řasy, chlupy, jejichž prvotní funkce byla pouze ochranná. Postupem času jim lidé začali věnovat stále více své pozornosti a času. Vlasy začali stříhat, barvit, natáčet, žehlit, kulmovat, ondulovat, prodlužovat i chemicky narovnávat.

3. Genderová lingvistika

Jak již bylo zmíněno, námi zkoumané texty jsou určené především ženám-čtenářkám. S tím úzce souvisí genderová (feministická) lingvistika, která patří k poměrně novému proudu mezi lingvistickými disciplínami. Sleduje odlišnosti v komunikaci mužského a ženského pohlaví. Zkoumá, jak se v jazyce a ve společnosti projevují ženské a mužské role. Především upozorňuje na problematiku užívání generického maskulina v mediálních textech, ale i v mluvě obecně, tzn. používání mužského rodu v případě, že se jedná o obě pohlaví. J. Valdová v článku „K české genderové lingvistice“ publikovaném v lingvistickém časopisu „Naše řeč“ (1997) poukazuje na problém diskriminace žen v jazyce, který chápe jako znerovnoprávnění žen ve společnosti. Také uvádí, že ve společnosti je zřejmá dominance mužských rolí, funkcí a profesí, která je neopodstatněná. Mužské pojetí světa se odráží v novinových titulcích z oblasti politiky, sportu a vědy. V dnešní době již mnoho žen proniká do ekonomiky a politiky, což povede k řešení formulovat každý nově vznikající dokument se zřetelem k ženám. České genderové lingvistky tedy usilují dosáhnout zrovnoprávnění žen v českém jazyce. J. Valdová (1997) konstatuje, že i v hromadných sdělovacích prostředcích dominance mužských tvarů ženy značně diskriminuje.

I když jsou zkoumané ruské i české texty určeny především čtenářům-ženám, ve většině případů jsme zaznamenali užití generického maskulina. Případy, kdy se autoři obracejí přímo k ženám-čtenářkám, jsme však našli také. Autoři oslovují čtenářky-ženy v 2. osobě

číslo množného. Oslovení žen se v českém jazyce formálně projevuje užitím koncovky –y v minulých slovesných tvarech, v obou jazycích pak přechýlenými substantivy. Je nutné uvést, že v českých zkoumaných textech se přechýlená substantiva vyskytují více než v ruských.

Např. *Narodily jste se jako **blondýnka**, **brunetka** nebo **zrzka**? Zatoužily jste aspoň jednou v životě po jiné barvě? Jako **majitelka** jemných či oslabených vlasů určitě víte, že vaše vlasy vyžadují šetrné zacházení a speciální přípravky. Кто из **обладательниц** коротких волос не мечтал о роскошной длинной косе?*

II. Praktická část

V praktické části naší bakalářské práce se budeme zabývat ze srovnávacího rusko-českého hlediska lexikálně–morfologickým rozbořem slovních druhů, které jsou pro naše texty nejtypičtější.

Náš zkoumaný materiál tvoří přes 20 ruských a 20 českých textů publicistického stylu zaměřených na téma „Péče o vlasy“. Na základě těchto textů se budeme zabývat porovnáváním lexikálních významů vybraných slovních druhů typických pro zkoumané texty. Z hlediska morfologického se zaměříme na kategorie sledovaných slovních druhů a také na otázku jejich spojitelnosti. Uvedeme možné problémy při překladech z ruského jazyka na český i naopak. Povšimneme si výskytu slov odborných (termínů), slov internacionálních, antonymních a synonymních výrazů.

1. Typy vět podle modalit

Třebaže se zabýváme publicistickými texty z hlediska lexikálně-morfologické analýzy, považujeme za nutné se v úvodu stručně zmínit také o základních modálních typech vět v těchto textech. Podle R. Mrázka (1960) je modálnost základní, ztvárňující činitel každého sdělení. Tradičně se podle modalit rozlišují čtyři základní druhy vět, a to věty oznamovací, tázací, rozkazovací a přací (srov. Flídrová, H., 2009).

Ve zkoumaném ruském i českém materiálu jsme se nejčastěji setkali s větami oznamovacími ve všech časech a větami rozkazovacími, méně s větami tázacími. Věty tázací autoři zkoumaných textů užívají záměrně pro oživení textu a k vytvoření kontaktu se čtenářem. Dále jsme zaznamenali také výskyt vět záporných. Věty přací se v analyzovaném materiálu nevyskytly.

a) věty oznamovací

V excerpčním materiálu věty oznamovací nejčastěji konstatují účinky a vlastnosti chemických přípravků k úpravě vlasů nebo označují činnost kadeřníků a specialistů.

С помощью расчёски по волосам *распределяют* лосьон Фарбсчутз Лотион, который *способствует* восстановлению структуры...

Результат применения препарата *сохраняется* в течение длительного времени.

Мастер *проводит* для клиента персонализированную индивидуальную процедуру.

Недавно специалисты L'Oreal *разработали* уникальный продукт, который...

Вернуть утерянные качества им *помогут* инновационные профессиональные средства по уходу за волосами.

Odstíny *mají* studený nádech.

Řada aktivních látek, které *ovlivňují* krásu a zdraví vlasů, se *skrývá* v přírodních složkách.

Výsledný efekt *působí* přirozeným dojmem.

Vlasy pak *získají* hebkost, pevnost a lesk.

Novinkou na trhu jsou stylingové výrobky Wellaflex Fullness, díky kterým se *budete pyšnit* zdravými vlasy a bohatým účesem.

b) věty tázací

Věty tázací se ve zkoumaném materiálu zaměřeném na vlasovou tematiku obrací především k ženám-čtenářkám, i když ve většině případů se užívá generické maskulinum.

V našem případě tvoří základ vět tázacích slovesa v infinitivu a v oznamovacím způsobu. Věty tázací podle H. Flídrové (2009) se dále dělí na otázky zjišťovací a doplňovací. Ve zkoumaném ruském i českém materiálu jsme zaznamenali také otázky vylučovací, které se řadí k otázkám zjišťovacím, a otázky řečnické.

- **otázky zjišťovací**

Можно ли совместить процедуры по уходу, восстановлению и окрашиванию волос?

Otázka zjišťovací se ve zkoumaném ruském materiálu objevila pouze jedna. V českých textech jsme podobný typ otázky nenašli, ale přeložili bychom ji takto: *Lze kombinovat procedury péče a obnovy s barvením?*

- otázky vylučovací

Otázky vylučovací vádí několik možností zároveň. V ruských zkoumaných textech se užívá vylučovací spojky *или*, v českých spojka vylučovací „či“ a „nebo“.

Хотите волосы кудрявые или прямые?

Ясте majitelkou jemných či hustých vlasů?

Narodily jste se jako blondýnka, brunetka nebo zrzka?

- **otázky doplňovací**

Podle R. Mrázka (1960) se otázky doplňovací uvozují ruskými tázacími zájmeny *кто, какой, который, чей* ale i tázacími zájmennými příslovci *где, куда*, aj. stojícími především na začátku věty. V českých zkoumaných textech se užívá především tázacích zájmen *jaký a který* a tázacího příslovce *kde*. V ruských zkoumaných textech je nejčastěji užito tázací zájmeno *какой* a tázací zájmenné příslovce *где*. V ruských i českých zkoumaných publicistických textech zaměřených na vlasovou tematiku se pomocí otázek doplňovacích čtenářky-ženy obrací se svými dotazy ke kadeřníkům a vlasovým specialistům.

В какой период лучше постригать волосы?

Какой тип шампуня надо применять на сухие волосы?

Где вы обычно постригаетесь?

Какá značka vlasového kondicionéru na poškozené vlasy je nejúčinnější?

Кterou značkovou vlasovou kosmetiku doporučujete?

Кде nejčastěji nakupujete vlasovou kosmetiku?

- **otázky řečnické**

Otázky řečnické autoři ruských i českých textů užívají záměrně pro jeho oživení. Snaží se pomocí nich na čtenáře, v našem případě především ženy, zapůsobit a oslovit je. Autoři čtenářky-ženy oslovují přímo i nepřímo. Při podrobnějším zkoumání jsme otázky řečnické rozdělili na doplňovací a zjišťovací.

- doplňovací otázky řečnické

Кто из обладательниц коротких волос не мечтал о роскошной длинной косе?

Кdo z vás nikdy netoužil po dlouhých zářivých vlasech?

- zjišťovací otázky řečnické

Мáте доjem, že jsou vaše vlasy vysušené a bez lesku?

Мáте проблемы с неподдающимися волосами?

Мáте контроль над своими волосами?

c) věty rozkazovací

Podle PMR II. (1960) se ve větách rozkazovacích nejčastěji užívá sloves ve tvaru imperativu v 2. osobě čísla množného, řidčeji čísla jednotného. V našem případě se autoři zkoumaných textů obrací k adresátům-čtenářům s různým doporučením a pokyny, jak správně prostředky k úpravě vlasů užívat, jak při jejich aplikaci postupovat a jak se správně o vlasy starat. Při pokynech a doporučeních je nejčastěji užito rozkazovacího způsobu v 2. osobě čísla množného.

Добавляйте любые оттенки.

Расчешите волосы.

Смешайте продукты.

В первую очередь краситель проникает в пористые зоны, поэтому сначала *нанесите* состав на здоровые участки.

При мытьи волос шампунем *положите* прsty обou rukou за линию волос за ушима a hlavu masírujte.

Nešetřete на kvalitní vlasové kosmetice a *zvolte* takovou, která nabízí ucelenou péči,...

Pomalou *postupujte* až k zadní části hlavy a prsty *přibližujte* až k sobě.

2. Záporná sdělení

R. Mrázek (1960) uvádí, že se věty kladné (*положительные предложения*) a záporné (*отрицательные предложения*) rozeznávají podle toho, zda mluvčí sdělovaný obsah stvrzuje nebo popírá. V ruském i českém jazyce existují dva druhy záporu, a to zápor mluvnický (*грамматическое отрицание*) a slovní čili lexikální (*лексическое отрицание*), který nemá vliv na kladnou nebo zápornou platnost vět z hlediska mluvnického. Zápor mluvnický se dále dělí na zápor větný neboli úplný (*полное отрицание*) popírající celý obsah sdělení a zápor členský čili částečný (*частичное отрицание*) popírající jen část sdělovaného obsahu. „Částečný zápor je v ruštině zcela obvyklý v těch případech, kdy mluvčí chce vyjádřit, že obsah sdělení sice platí, ale nikoli v plném rozsahu, nebo jinak, než se předpokládá. V češtině se ve většině případů zápor částečný od úplného formálně nerozlišuje. K popření části sdělení se většinou užívá forma záporu úplného.“ (Mrázek, R. a kol., 1960, s. 44).

- **zápor větný (úplný)**

V ruském zkoumaném materialu se zápor větný tvoří pomocí zápornky *не*, která stojí před slovesem a podstatným jménem, vyjadřuje doporučení a popírá tvrzení.

Он *не* фиксирует причёску....

Лосьон *не* смывают, оставляя его на волосах до следующего мытья.

Не секрет, что даже здоровые волосы после зимних холодов теряют влагу и блеск,...

Ani nadměrné vysoušení, foukání a žehlení vypadávání vlasů u žen *незпomalí*.

Lehká formule s UV-filtrem je zároveň chrání, ale *незатěžuje* ani *неслепуje*.

Profesionální přípravky *необсахují* umělé parfemace ani alkohol.

Přípravek se *неоплачуje*.

Některé faktory způsobující padání vlasů se *недаjí* ovlivnit.

- **zápor částečný**

V ruských zkoumaných textech se objevil případ částečného záporu s odporovací spojkou „*а*“ vyjadřující kladnou skutečnost, která platí místo skutečnosti popřené. Do češtiny bychom tento typ větné konstrukce přeložili: *to není sen, ale realita*.

Простые решения для здоровых волос - это *не* мечта, *а* реальность.

- **zápor lexikální**

Zápor lexikální se v ruských a českých zkoumaných textech tvoří pomocí předpony *не-* a *без-*. Vyjadřuje účinek působení a zdůraznění množství.

На третьем этапе процедуры нанесите на волосы спрей-реконструктор для *немедленного* воздействия.

Истинная красота волос *неподвластна* времени!

Можно применять *безаммиачный* краситель.

Для *безжизненных* волос специалисты рекомендуют применять маску для восстановления структуры волос.

Ostatně *нескutečné* množství osvědčených přírodních receptů využívají lidé odnepaměti.

Неприятелем каждой женщины являются прыщи.

Pro většinu мужчин являются проблемами с волосами zcela *безвыznamные*.

Považujeme za nutné upozornit na překlad ruských přídavných jmen *немедленный*, *неподвластный*, *безаммиачный* краситель a *безжизненные* волосы, která vyjadřující lexikální zápor. Do českého jazyka se uvedené přídavné jméno *немедленный* překládá jako *potalý* a *неподвластный* jako *poddaný*. Pro přídavná jména *безаммиачный* краситель a *безжизненные* волосы jsme v českých textech nenašli příslušné jednoslovné ekvivalenty, ale slovní spojení mající stejný význam: *barva bez amoniaku* a *vlasy bez života*.

V ruských i českých zkoumaných textech se vyskytuje **zápor dvojitý**, který podle PMR II. se ve většině případů navzájem ruší a výsledný smysl je nakonec kladný. V našem případě však dvojitý zápor v ruském zkoumaném materiálu slouží k zesílení záporného tvrzení užitím příslovce *нет* a záporného zájmena *никакой*. V českém zkoumaném materiálu vyjadřuje neodvratný děj.

Нет никаких других вариантов, чем...

V případě podezření vypadávání vlasů je на místě navštívit lékaře a *ничего не предпринимать*.

3. Podstatná jména

Podstatná jména (*substantiva*) označují osoby, zvířata, věci, vlastnosti a děje (Příruční mluvnice češtiny, 1995). Tradičně se dělí podle významu na vlastní – propria a obecná – apelativa. Podstatná jména vlastní mají schopnost identifikační, pojmenovávací a rozlišovací,

u podstatných jmen obecných převládá funkce charakterizující a označující (Filipec, J., Čermák, F., 1985).

Nejméně jsou v našem excerpčním materiálu zastoupena podstatná jména vlastní, častěji se ve zkoumaných textech objevují podstatná jména obecná. V ruských i českých textech se objevilo značné množství podstatných jmen slovesných, kterým se budeme dále věnovat. Výjimečně se vyskytují slova odborná (termíny) a internacionální. Podstatná jména se v první řadě pojí s přídavnými jmény a slovesy, případně s dalšími podstatnými jmény.

3.1 Propiora

V ruském i českém zkoumaném materiálu jsme se setkali s vlastními jmény, u kterých převažovala funkce pojmenovávající ve spojení s obecným substantivem nebo samostatně. Podstatná jména vlastní označují kosmetické značky, produkty a společnosti. Největší zastoupení měla v obou jazycích podstatná jména vlastní označující produkty k úpravě vlasů. V ruských zkoumaných textech se podstatná jména obecná označující společnost vyskytovala mnohem častěji než v českých.

- **názvy kosmetických značek**

Wella Professionals предлагает усовершенствовать подход к осветлению волос.

Недавно специалисты *L'Oréal* разработали уникальный продукт,...

Novinkou na trhu jsou stylingové výrobky *Wellaflex Fullnes*, díky kterým se budete pyšnit zdravými vlasy a bohatým účesem.

Značku *Wellaton* používají světově uznávaní kadeřníci.

- **názvy kosmetických produktů**

Новые продукты из линии *Blondor* помогут реализовать, даже самые смелые идеи и удовлетворить пожелания самых требовательных клиентов.

Специалисты создали гамму светлых оттенков стойкой крем-краски *Koleston Perfect*.

В линию включены шампунь *Salftes Shampoo*, маска *Kur-Maske* и лосьон *Farbschutz Lotion*.

На этом этапе необходимо смешать в миске восстанавливающую маску *Dynamite* и оттеночный краситель *Paintbox*.

Чтобы добиться более яркого результата, рекомендуется в равных пропорциях использовать кондиционер *Colour Lock*.

Особо следует сказать об ампульном средстве *Essential Oil*, которое является основным продуктом для ухода за поврежденными волосами.

Barva *Palette Color XXL* je první unisex barvou na vlasy pro mladou regeneraci s mimořádně silnými barevnými pigmenty.

S kondicionérem na vlasy *Fresh Energy* si můžete dopřát maximálně šetrnou péči.

Barva *Inoa* je určena pouze k profesionálnímu použití v salonech.

Sílu, pevnost a lesk vrátí vlasům nový šampon *Revalid*.

Intenzivní péči poškozeným vlasům poskytne regenerační balzám *Gliss Kur Oil*.

- **názvy společností**

Ещё одной новинкой компании *Angelohair* является набор височных накладных кос.

Компания *Redken* представляет новый шампунь, нормализующий выпадение волос.

Специалисты компании *Alcina* разработали специальную линию для восстановления волос.

Společnost *Schwarzkopf* nabízí inovovanou řadu barev NATURAL and EASY.

V ruských a českých zkoumaných textech se slovní spojení jako *компания Angelohair, компания Redken, компания Alcina, краситель Inoa, шампунь Hair Advance Scalp Revive, лосьон Farbschutz Lotion, маска Dynamite, краситель Paintbox, кондиционер Colour Lock, ампульное средство Essential Oil* nazývají podle H. Flídrové (2009) substantivními přívlastky beze shody, neboť se podstatné jméno obecné pojí s nesklonným podstatným jménem vlastním. Substantivní přívlastek bez shody se vyskytuje i v textech českých, např. *společnost Schwarzkopf, značka Wellaton, barva Palette Color XXL, barva Inoa*.

3.2 Apelativa

Podstatná jména obecná se vyskytují mnohem častěji v ruských i českých textech než jména vlastní. Podle významu jsme je rozdělili na dvě základní skupiny, a to na substantiva abstraktní a konkrétní. Konkrétní substantiva jsme dále rozdělili na ta, která označují

vlastnosti a prostředky sloužící k úpravě vlasů. Mezi abstrakta jsme zařadili speciální a mezioborové termíny.

V textech jsou zastoupena slova všech tří rodů - ženského (feminima), mužského (maskulina) i středního (neutra) čísla jednotného i množného.

- **konkrétní podstatná jména obecná**

Podstatná jména konkrétní označující **vlastnosti** předmětu měla v ruských textech převážně rod ženský, naopak v českých textech se vyskytovaly příklady rodu ženského i mužského:

Завивка придает объём и *пышность* волосам любой длины.

Нормальные волосы отличаются *эластичностью*.

Плотность волос зависит от возраста, пола и других параметров.

Zhoršená kvalita vlasů se projevuje jejich *mastností*.

Vlasový zábal pomáhá k navrácení *lesku* vlasů.

Mechanické vlastnosti vlasu, tedy *pevnost*, *tažnost* a *pružnost*, jsou podmíněny jeho strukturou.

Druhou nejčastější skupinou podstatných jmen konkrétních byla podstatná jména označující **prostředky** k chemické i běžné úpravě vlasů:

На помощь вам придут *кондиционеры* и *маски*.

Не используйте часто *фен* или *утюжок*, они могут сделать ваши волосы слишком сухими.

Регулярно проверяйте *расчёски* и *щетки* для волос, поэтому что поврежденные зубчики могут испортить ваши волосы.

Сделать волосы кудрявыми можно с помощью *бигуди* и *щипцов* для завивки.

Можно применять *маску для увлажнения* и *маску для восстановления*.

Šampon a *kondicionér* je nutné volit podle typu vlasů.

Vybrané partie účesu zafixujte *lakem na vlasy* se střední nebo silnou tuživostí.

Pokožku hlavy hloubkově vyživuje *sérum* pro vitalitu vlasů.

I bez předchozího mytí vlasů můžete užívat speciální *tonikum*.

Ke konkrétním obecným jménům se řadí také obecná jména označující **osoby** (*блондин*, *блондинка*, *брюнет*, *брюнетка*, *женщина*, *клиент*, *мастер*, *мужчина*, *обладательница*, *парикмахер*, *представитель* сильного пола, *посетитель* салона,

профессионал, специалист, человек, blondýnka, brunetka, klient, lékař, muž, návštěvník salonu, zrzka, žena), části těla (*волосы, голова, кожа головы, čelo, hlava, oči, pokožka hlavy, prsty, ruce, uši, vlasy*) a části vlasů (*корни волос кончики волос, kořínky vlasů, koncečky vlasů*).

- **abstraktní podstatná jména obecná**

Abstrakčností se vyznačují především slova terminologického charakteru. Podle V. Jílka (2000) se ve většině případů pojí s funkčním stylem odborným. U termínů je z hlediska jazykového požadována – přesnost, ustálenost, nosnost a neexpresivnost.

Podle J. Bezděka a kol. (1974) se terminologie chápe jako soubor slov a slovních spojení, která se vyskytují v dané vědní oblasti. Existují termíny internacionální, speciální a mezioborové. Užívání termínů speciální terminologie je ohraničeno okruhem osob zabývajících se danou vědní oblastí. Naopak termíny mezioborové se užívají v několika vědních oblastech. Termíny v našem excerpčním materiálu mají jen malé zastoupení. Zaznamenali jsme případy termínů speciálních, internacionálních, i mezioborových.

V ruských textech zaměřených na vlasovou kosmetiku se vyskytují termíny jednoslovné i dvouslovné častěji než v textech českých, a to z oblasti **chemie** (*аминокислота, аммиак, гидрополимер, жирная кислота, красящие пигменты, липиды, оксидентпровитамин, свободные радикалы, химический раствор, щелочное средство, атомиак, фосфор, кислота, zásada, zinek, železo*), **biologie** (*анаген, гормоны, катаген, кератин, кора, кортекс, кутикула, луковица волос, сердцевина, телоген, пигмент, плоские клетки, гормоны, keratin, kutikula, kortex, medula, vlasečnice*).

Poměrně stejné zastoupení jako slova ze speciální terminologie mají v našem excerpčním materiálu i slova **terminologie internacionální**. Internacionalismy jsou slova vyskytující se nejméně ve třech různých jazycích (Bezděk, J. a kol., 1974). Opět se vyskytují v ruských textech častěji (*алоз, бальзам, гамма, имидж, фотоэффект, профессионал, экстракт, эластичность, эффект, эффект, styling, stylingové výrobки*).

Našli jsme také zástupce termínů mezioborových, např. *период, препарат, продукты, профессионал, специалисты, технология, элементы, продукты, specialista*).

Kromě výše zmíněných podstatných jmen jsme v našem excerpčním materiálu zaznamenali častý výskyt **podstatných jmen slovesných**. Tento druh podstatných jmen se užívá ve stylu publicistickém, neboť se jimi dají snadno vyjádřit složité myšlenky (Příruční mluvnice ruštiny II., 1960). Nejčastěji užitá byla tato:

Частое *использование* фена влечет за собой *выпадение* волос.

Блондирование достаточно новая технология *окрашивания* волос.

После удачного блондирования стилисты рекомендуют сделать *ламинирование* волос для *закрепления* блеска и цвета.

Кондиционеры смягчают и облегчают *расчесывание*.

На первом этапе проводят диагностику волос и кожи головы, а также их *очищение* и *увлажнение*.

Самое главное, как подобрать нужное средство для *мытья* волос.

Pravidelné používání přípravku vlasy hloubkově ošetřuje.

Vlasy je možné ozvláštnit originálním *zapletením* pramenů.

Jemně a pružně působící účes zajistí odlehčené *prostrhání* vlasů.

Стриh zkráší i *promelírování*, které vlasům dodá zářivé odlesky.

Vlasy padají především mužům, ale v poslední době se setkáváme s narůstajícím *padáním* vlasů u žen.

Ani nadměrné *vysoušení*, *foukání* a *žehlení* *vypadávání* vlasů u žen nezpomalí.

Pro ruské přídavné jméno slovesné *блондирование* označující proces změny barvy vlasů se v českých zkoumaných textech užívá dvou výrazů: přídavné jméno a slovesné *promelírování* a slovní spojení *barvení na blond*.

V ruských i českých zkoumaných textech se podstatná jména slovesná nejčastěji užívají ve spojení s vlasy. V českém jazyce se tvoří od sloves vidu dokonavého i nedokonavého. Srov. např. *používání* přípravku je utvořeno od slovesa vidu nedokonavého *používat* a podstatné jméno *použití* přípravku je utvořeno od slovesa vidu dokonavého *použít*. Naproti tomu v ruštině se užívá pouze jedna varianta podstatného jména slovesného utvořeného od vidu dokonavého např. *увлажнение*, *очищение*. Od sloves obouvidých jsou utvořena podstatná jména slovesná jako *блондирование*, *ламинирование*, *использование*.

Závěrem bychom rádi upozornili na výskyt substantiva *щипцы*, které patří do skupiny pluralia tantum. A. V. Isačenko (1954) uvádí, že pluralia tantum mají pouze podobu množného čísla. Pro tento typ substantiva jsme příslušný ekvivalent v českém zkoumaném materiálu nenašli, ale přeložili bychom ho jako pomocné *kleště* na trvalou ondulaci.

Сделать волосы кудрявыми можно с помощью бигуди и *щипцов* для завивки.

4. Пřídavná jména

Пřídavná jména (*adjektiva*) patří k plnovýznamovým slovním druhům, pojmenovávají vlastnosti osob, zvířat a neživých jevů. Nejčastěji se pojí se substantivem, se kterým se shodují v rodě, čísle a pádě. (Příruční mluvnice češtiny, 1995). Označují příznak předmětu, ozvláštňují text a mají rozvíjející charakter. Podle významu se přídavná jména dělí na jakostní neboli kvalitativní (*качественные*), vztahová (*относительные*) a přivlastňovací (*притяжательные*). Přídavná jména kvalitativní se dále dělí na kvalitativně–hodnotící (*качественно–оценочные*) a vlastní kvalitativní (*собственно–качественные*) vyjadřující absolutní vlastnost (Gvozdev, A. N., 1961).

Ve zkoumaných ruských i českých textech jsme zaznamenali početné případy přídavných jmen kvalitativně–hodnotících, která vyjadřují antonymii a synonymii. V našem případě nejdříve uvedeme nejčastější příklady přídavných jmen jakostních, následovat budou přídavná jména vztahová a složená. Přídavná jména přivlastňovací uvádět nebudeme, neboť se v našem excerpčním materiálu nevyskytla.

4.1 Пřídavná jména jakostní (kvalitativní)

V našem excerpčním materiálu tato skupina přídavných jmen označuje především obecnou charakteristiku, kvalitu a vlastnost konkrétního předmětu. Proto se také označují jako přídavná jména kvalitativní. Pojí se s podstatným jménem abstraktním i konkrétním. Z podrobnějšího sémantického a formálního hlediska přídavná jména jakostní vyjadřují absolutní vlastnost předmětu, která je v našem materiálu vyjádřena hlavně barvami.

Объёмные и густые волосы можно получить благодаря *сухим* шампуням.

С помощью такой технологии стало возможным добиться *ярких, естественных и живых* волос.

Для спиральной завивки необходимы специальный химический раствор и *маленькие* бигуди, чтобы получились *мелкие* завитки.

Маски же проникают намного глубже в структуру волос и заполняют питательными веществами поврежденные участки.

Сухой шампунь остается незаметным средством для ухода за волосами с *жирной* структурой, для *быстрой и эффективной* укладки.

Для *тонких* волос рекомендуется использовать....

Основным цветом волос является *каштановый* цвет, *рыжий*, *черный* и *блонд*.

Výsledkem je *slabý* vlas, který předčasně vypadne.

Podle typu vlasů volíme *vhodný* šampon a kondicionér.

Пříliš *silný* kondicionér způsobuje zplihnutí vlasů.

Některé ženy nepovažují své *husté* a *objemné* vlasy jako dar, ale jako prokletí.

Hnědé a *blond* vlasy mohou mít mnoho odstínů....

Lidé se *zrzavými* vlasy mají většinou pihy.

Vlnité *černé* vlasy vypadají velice elegantně.

Jak jsme již uvedli výše, významnou skupinu přídavných jmen jakostních tvoří přídavná jména kvalitativně–hodnotící vyjadřující synonymii a obyčejně vystupují v antonymních dvojicích. Za antonyma jsou považována slova, která mají opačný význam a označují kvalitu, děj, stav, vlastnost, ale také prostor a čas (Bezděk, J. a kol., 1974). V ruském excerpčním materiálu se dvojice antonymních přídavných jmen vyjadřující vlastnost a kvalitu užívají častěji než v českém.

Блондирование представляет собой использование *светлых* и *тёмных* тонов.

Если же у вас *прямые*, подстриженные слоями волосы, то в таком случае вы можете сделать нарочно небрежные, *кудрявые* волосы с помощью техники химической завивки,...

Жирные волосы имеют характерный тусклый лиск.

Сухие волосы плохо отражают свет.

Уберечь волосы от отрицательного воздействия *внешних* и *внутренних* факторов нелегко, но ещё сложнее вернуть им утраченную силу и здоровье.

Некоторые волосы ослабленные и поврежденные и некоторые, наоборот, *сильные* и *здоровые*.

Odborníci doporučují rozčesávat *krátké* vlasy do kořínek a *dlouhé* od konců.

Všechny typy vlasů – *rovné*, *kučrnaté*, *tmavé* i *světlé* – reagují na UV-paprsky identicky.

4.2 Přídavná jména vztahová (relační)

Vztahová přídavná jména, také uváděna jako relační, označují příznak předmětů na základě vztahů k jiným předmětům, místu a času. Tyto vztahy jsou absolutní.

Истинная красота волос неподвластна времени!

Сегодня лаборатория Schwarzkopf предлагает полный ассортимент *специальных* ухаживающих средств,...

Растительный воск благополучно действует на волосы.

Это самая частая *салонная* услуга.

Маслянистый продукт, который превращается в *мелкую* пену, необходимо равномерно распределить по волосам.

Vlasová kosmetika využívá prostředků jako je *sametový* šampon, *pěnová* emulze.

Někdy vypadají *barvené* vlasy nepřirozeně, neboť *časté* barvení ničí *vlasové* vlákno.

Nejvíce se doporučuje barvit si vlasy *přírodním* odstínem.

Pravidelné používání kondicionéru navrácí vlasům jemnost a lesk.

Stresem v jakékoliv podobě je způsobeno podráždění *vlasové* pokožky hlavy.

Ruský jazyk často přejímá slova z cizích jazyků. Přejímáním slov se blíže zabýval J. Bezděk a kol. (1974), který poznamenává, že podle některých lingvistů tvoří slova přejatá 10% celkové ruské slovní zásoby. Největší zastoupení v přejaté slovní zásobě mají speciální, často internacionální termíny, jimiž jsme se zabývali v kapitole podstatných jmen.

V ruských textech jsme si povšimli častého výskytu přídavných jmen *стайлинговыйй* a *массажныйй*, která byla utvořena od podstatných jmen internacionálních *стайлинг* a *массаж*.

V českých zkoumaných textech se přídavná jména *stylingový* a *masážní* utvořená od podstatných jmen internacionálních *styling* a *masáž* vyskytla také. Z tohoto zkoumání bychom vyvodili závěr, že ruské a české zkoumané texty se vyznačují jistou ekvivalencí v oblasti slov internacionálních.

V excerpčním materiálu jsme také zaznamenali výskyt **přídavných jmen složených** (*многочисленные факторы, своеобразный знак, dlouhotrvající objem, voděodolný*).

Ruská přídavná jména složená mají v českých zkoumaných textech tvar nesložený, např. *своеобразный* a se do českého jazyka překládá jako *jedinečný*, *osobitý* či *originální*. Obdobně se překládá složené přídavné jméno *многочисленные* – *četné*. Pro složené přídavné jméno *длужотрвající* existuje v ruském jazyce nesložený ekvivalent *продолжительныйй*.

V ruských i českých textech zaměřených na vlasovou kosmetiku tvoří přídavná jména společně se jmény podstatnými **dvouslovné termíny**.

Для *спиральной завивки* необходимы специальный химический раствор и маленькие бигуди, чтобы получились мелкие завитки.

Химическая завивка для волос очень вредна.

Есть два вида *перманентной завивки* волос: *спиральная* и *объёмная*.

Прекрасным дополнением к базовой *кремовой маске* являются ночная несмываемая маска, лёгкий несмываемый спрей,...

Маска содержит смесь из жирных *олеиновых* и *линолевых кислот*.

В первую очередь краситель проникает в *пористые зоны*.

Высокая концентрация *активных веществ* в продукте на продолжительное время придаёт окрашенным волосам сочность оттенка и блеск.

Mezi takové zásahy patří opakované chemické působení barev na vlasy či *trvalá ondulace*.

Tužící pěny aplikujte ke kořínkům vlasu.

Zvýšené vypadávání vlasů může vést k *chronické plešatosti*.

Důležitá je správná volba *vlasové kosmetiky*.

V případě problematické vlasové pokožky lze kondicionér nahradit vhodným *vlasovým tonikem*.

Vitamínové a hydratační a regenerační *vlasové kúry* a kvalitní *vlasové zábaly* proti lupům jsou velice účinné.

Při barvení se narušuje *vlasové vlákno*.

Za vypadávání vlasů ženy často stojí vážnější *zdravotní problém*.

V ruském i českém materiálu se velmi často oblevuje přeжатé přídavné jméno *блонд*, které je v obou jazycích nesklonné, nejčastěji se pojí s podstatnými jmény *волосы* a *оттенков*.

Профессионал может подобрать собственный идеальный *блонд* оттенок.

Блонд волосы хорошо отражают свет.

Hnědé a *blond* vlasy mohou mít více odstínů.

Složení s tekutými krystaly zvýrazňuje lesk *blond* barvy.

Do kapitoly přídavných jmen jsme zařadili i **пřídavná jména slovesná** (*причастия*), V publicistických textech se tato forma sloves užívá poměrně často. Podle L. Vobořila (2009) přídavná jména slovesná nesou příznaky slovesa a přídavného jména. Od slovesa označujícího proces se mohou tvořit čtyři formy přídavných jmen slovesných: dvě formy rodu činného času přítomného a minulého (*читающий, читавший*) a dvě formy rodu trpného času přítomného a minulého (*читаемый, прочитанный*). V námi zkoumaných ruských

publicistických textech se nejčastěji užívají formy přídavného jména slovesného rodu činného v čase přítomném (*блестящие* волосы, *блондирующий* порошок, *тонирующее* и *укрепляющее* средство, *кондиционирующее* и *разглаживающее* волосы), v menší míře je zastoupena forma rodu trpného v čase minulém (*выбранный* оттенок, *ослабленные* и *поврежденные* волосы). V českých zkoumaných publicistických textech se nejčastěji užívá přídavného jména slovesného s příponou „-cí“ (*высуšující* účinky, *выživující*, *гидратирующие*, *оšetřивающие*, *регенерирующие* maska, *отбеливающий* chemický prostředek). Z hlediska překladu se ruská „причастия“ překládají do českého jazyka pomocí přídavného jména slovesného častěji, např. *тонирующее* – *tonizující*, *блестящие* – *zářící*, *укрепляющее* – *posilující*, *разглаживающее* – *uhlazující*. Zkoumaná česká přídavná jména slovesná se do ruského jazyka mohou přeložit dvěma způsoby buď pomocí přídavného jména slovesného, nebo spojením dvou substantiv, např. *гидратирующая маска* – *увлажняющая маска*, *маска для увлажнения*, *регенерирующая маска* – *восстанавливающая маска*, *маска для восстановления*.

5. Číslovky

Číslovky (*numeralia*) slouží jako slovní druh vyjadřující množství, a to buď počítané, vyjádřené čísly (pět, pětka, pátý), nebo nepočítané, čísly nevyjádřené (mnoho, málo, několik), (Příruční mluvnice češtiny, 1995, s. 301, s. 302).

Nad naše očekávání se v ruských textech vyskytují častěji než v textech českých číslovky **základní** označující počet a příznak, **řadové** označující množství a **násobné**, které vyjadřují násobenost, tzn. kolikrát se děj uskutečňuje (Gvozdev, A. N., 1961).

5.1 Číslovky základní

Číslovky základní označují počet a příznak. Dělí se na určité a neurčité. Při detailnějším zkoumání jsme zjistili, že číslovky základní určité v ruských a českých textech označují:

- **počet osob, částí, odstínů, variant, procent**

Об этом свидетельствуют результаты опроса, приведённого с участием *130 представителей* сильного пола.

Волосы человека состоят из *девяти* видов кератина.

Краситель представлен в *48* тёплых и холодных *оттенках*.

Renaxil существует в *двух* вариантах.

Kolekce Essensity ve *dvaceti* nádherných odstínech má *90%* krycí účinek na šediny...

Můžete si vybrat ze *14* moderních odstínů.

V průměru máme *100 000* vlasů.

- **doba trvání**

Эффективность после *6* *недель* применения продукта доказана клиническими тестами.

Через *10* *минут* смойте краситель водой, без использования шампуня.

Po *dvou* *týdnech* pocítíte výrazný rozdíl.

Оптимальный курс ухода - один раз в *две* *недели* в течение *полтора-двух* месяцев.

Masku nechte působit *20-25* *minut*.

Za *pouhých* *pět* *minut* dokáže nová barva značky Wella zakrýt šediny a vrátit ženám mladistvější vzhled.

- **délku vlasů**

Высококачественные косы длиной *70* *см* по оптимальной цене.

Vlasy rostou průměrně *1* *cm* za měsíc.

Číslovky neurčité vyjadřují blíže nespecifikované množství:

Используйте один или *несколько* тёплых оттенков Paintbox.

Lékaři pro ozdravení vlasů doporučují *několik* kroků.

5.2 Číslovky řadové (порядковые)

V našem případě číslovky řadové uvádějí:

- **počet kroků**

Эффект замечен уже после *второго* применения.

На первом этапе проводят диагностику волос и кожи головы.

На третьем этапе процедуры нанесите на волосы спрей-реконструктор для немедленного воздействия.

Lékaři pro ozdravení vlasů doporučují několik kroků: *za první* zlepšit péči o vlasovou pokožku, *za druhé* podstoupit regenerační vlasovou kúru, *za třetí* vyloučit nebo odložit nešetrné úpravy vlasů, *za čtvrté* vlasy zastříhnout.

5.3 Číslovky násobné

Ve zkoumaném materiálu se objevují určité číslovky násobné vyjadřující:

- **násobenost děje**

Один-два раза в неделю вместо бальзама-эмульсии рекомендуем применять восстанавливающую маску.

Poškozeným lasům se doporučuje *dvakrát až třikrát* měsíčně intenzivnější kúra ve formě vlasového zábalu.

V ruských i českých zkoumaných textech se objevily stejný typy číslovek, které označují stejné jevy a jejichž významy se shodují.

6. Slovesa

V souhrnu lexikálního a gramatického významu se slovesa dělí na **plnovýznamová** (autosémantická) a **neplnovýznamová** (synsémantická), (Čermák, F., Filipec, J., 1985). Nejčastěji se v excerpčním materiálu setkáváme se slovesy způsobu oznamovacího v čase přítomném a minulém, v menší míře v čase budoucím. V našem případě se v ruských i českých textech objevují převážně slovesa plnovýznamová, z neplnovýznamových ruských pouze modální – *мочь, следовать* a sloveso *быть*. V českých textech se obdobně jako v textech ruských objevuje neplnovýznamové modální sloveso *moci* a slovesa *míti* a *být*. Pro lepší přehlednost uvedeme příklady ruských a českých sloves, které mají v textech různé lexikální významy, pak se budeme odděleně zabývat slovesy neplnovýznamovými a slovesy plnovýznamovými přechodnými. Zaměříme se na to, co ve větných konstrukcích vyjadřují.

Dále nás bude zajímat kategorie slovesného vidu a rodu. V druhé části kapitoly si všimneme, zda v excerpovaném materiálu objevují slovesa synonymní, a uvedeme nejčastější verbonominální spojení.

Z lexikálního hlediska byla v ruském i českém excerpčním materiálu užitá slovesa základní lexikální zásoby označující:

- **speciální činnost týkající se úpravy vlasů**

Для того, чтобы волосы выглядели здорового, парикмахеры кончики волос *подстригают*.

Kadeřníci vlasy *narovnávají, stříhají, natáčejí, kulmují, fénují, upravují, umývají*.

- **vlastnost vlasů**

Всплески гормонов приводят к тому, что волосы *ломаются* и *выпадают*.

Сухие волосы *секутся* на концах.

Některým ženám *se vlasy lámou*, špatně *se rozčesávají*.

Působením různých vnějších vlivů, např. větru *se vlasy zamotávají*.

- **doporučení a možnost užití přípravků na vlasy**

Вы *можете использовать* один из них.

Теперь каждый клиент *может получить* персональную консультацию и уйти из салона красоты с эксклюзивным оттенком волос.

Účinek vlasové kosmetiky *můžete podpořit* i masáží vlasové pokožky.

Kadeřník *může tvořit* nekonečné množství variací.

6.1 Slovesa neplnovýznamová

Jak už bylo výše zmíněno, ve zkoumaných textech se vyskytovala ruská **modální slovesa** *мочь, следовать* a česká *moči, muset* pojící se nejčastěji s infinitivem. Konstrukce s modálními slovesy označují nutnost a možnost. Autoři zkoumaných ruských i českých textů se snaží čtenáře poučit, poradit mu a nabídnout různá řešení. Považujeme za nutné zmínit, že v ruských zkoumaných textech se modální slovesa vyskytují méně než v českých, jelikož se k vyjádření nutnosti a možnosti v ruštině častěji užívají modální predikativa neboli predikativní příslovce, kterými se budeme podrobněji zabývat v kapitole o příslovcích.

- **nutnost**

Клиентам *следует применять* ухаживающие средства в домашних условиях.

Краситель *следует наносить* на сухие волосы.

Kvůli nízkým teplotám, větru, nošení čepic *musíme v zimě věnovat více pozornosti péči* o vlasy.

Pro dosažení lepšího výsledku *musíte smíchat* dva odstíny teplých barev.

- **možnost**

Теперь каждый клиент *может получить* персональную консультацию и уйти из салона красоты с эксклюзивным оттенком волос.

Вы *можете использовать* один из них.

Это *могут быть перепады* температуры воздуха, использование фенов.

S barvami na vlasy Essensity od Schwarzkopf Professional si *můžete dopřát* maximálně šetrné barvení,...

Své dlouhé vlasy *můžete ozvláštnit* překrásným měděným odstínem.

Účinek vlasové kosmetiky *můžete podpořit* i masáží vlasové pokožky.

Kadeřník *může tvořit* nekonečné množství variací.

Skvělého výsledku *můžete docílit* pravidelným používání regenerační masky.

Sloveso *быть* plní v ruských i českých textech nejčastěji funkci spony u přídavného jména v krátkém i dlouhém tvaru:

В начале нынешнего века на профессиональный рынок *были выведены* самые разнообразные средства,...

Впервые в линию антивозрастного ухода *был включен* новый стайлинговый продукт...

Barva INOA *je určena* pouze k profesionálnímu použití v salonech.

Prevence proti veškerým původcům způsobujícím vypadávání vlasů *je* stejně tak *důležitá* jako jejich samotná léčba.

Při spojení spony a přísudkového jména větná konstrukce v našem případě označuje **příslušnost k třídě** (Čermák F., Filipec J., 1985). Příklad věty označující příslušnost k třídě jsme zaznamenali jen v českém zkoumaném materiálu.

Med, výtažky z ovoce, bylin, květin a stromů *jsou* dnes běžnou *součástí* pečující vlasové kosmetiky.

6.2 Slovesa plnovýznamová

Ve větší míře jsme zaznamenali výskyt sloves plnovýznamových. Nejčastěji se vyskytují slovesa **předmětná přechodná**. Z hlediska spojitelnosti se předmětná přechodná slovesa pojí se substantivem v akusativu bez předložky. Z množství přechodných sloves jsme vybrali ta, která pojmenovávají:

- **činnost**

Недавно специалисты L'Oreal *разработали* уникальный продукт, который...

Экстракт *увлажняет и очищает* волосы и кожу головы.

Люди во всем мире неустанно проделывают со своими волосами самые различные манипуляции: *расчесывают их, стригут, красят, выпрямляют, покрывают их* лаком и прочими косметическими средствами.

Když chtějí ženy změnit svůj vzhled, *natočí si vlasy* na malé natáčky, které *vytvoří* něžné *vlny*.

Na tmavé vlasy kadeřníci nejčastěji *nanášejí* zářivou blond *barvu*.

Řada aktivních látek, které *ovlivňují krásu* a zdraví vlasů, se *skrývá* v přírodních složkách.

- **proces a změna stavu**

Компания Angelohair *представляет* линию высококачественных постижей Alternative Hair из славянских и южнославянских волос.

Современная индустрия красоты *предлагает возможности* для быстрого изменения имиджа.

Vlasy pak *získají hebkost, pevnost a lesk*.

Různé speciální masky *vlasy hydratují*.

Za pouhých pět minut přípravek *zakryje šediny* a *vrátí* tak mužům mladistvý *vzhled*.

6.3 Kategorie slovesného vidu

Slovesný vid vyjadřuje rozdíly v průběhu slovesného děje. V ruštině se videm rozumí především rozdíl dokonavosti a nedokonavosti. Děj dokonavý je ohraničen, tzn. je již vykonán nebo bude vykonán. Děj nedokonavý je chápán jako prostě probíhající. V českém

jazyce se vid v širším slova smyslu chápe také jako protiklad násobenosti a nenásobenosti slovesného děje. Většina sloves tvoří vidové dvojice, ale existují i taková, která podobu dokonavou a nedokonavou nerozlišují nebo vidové protějšky nemají (Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I., 1961).

- **vid dokonavý**

Slovesa vidu dokonavého v excerpčním materiálu ukazují na výsledek děje. V ruských i českých zkoumaných textech jsme zaznamenali slovesa vidu dokonavého tvořící vidové dvojice. Pro slovesa dokonavá jsou charakteristická spojení s předponou.

Недавно специалисты *разработали* уникальный продукт,...

Специалисты *создали* гамму светлых оттенков стойкой крем-краски Koleston Perfect.

Если у вас светлые волосы, то нужно их *покрасить* в более тёмный цвет, после чего нанести на кончики блонд.

Šetrnou péči *zajistí* šampon pro suchá vlasy Cannaderm Natura.

Sílu, pevnost a lesk *vrátí* vlasům nový šampon Revalid.

Barvy značky Schwarzkopf *dodají* přirozenou barvu a lesk v jediném kroku.

Za pouhých pět minut přípravek *zakryje* šediny.

Když chtějí ženy změnit svůj vzhled, *natočí* si vlasy na malé natáčky, které *vytvoří* něžné vlny.

Nešetřete na kvalitní vlasové kosmetice a *zvolte* takovou, která nabízí ucelenou péči,...

- **vid nedokonavý**

Jak jsme již uvedli v úvodu, vid nedokonavý vyjadřuje opakovaný děj. V textech s vlasovou tematikou je tento opakovaný děj vyjádřen především slovesy, která se týkají doporučení, používání a nabídky prostředků k úpravě vlasů a jejich vlastností.

Ключевую роль в выборе оттенка для каждого клиента *играет* его индивидуальность.

Wella Professionals *предлагает* усовершенствовать подход к осветлению волос.

Компания Redken *представляет* новый шампунь.

В профессиональных салонах *работают* специалисты.

После удачного блондирования стилисты *рекомендуют* сделать ламинирование волос для закрепления блеска и цвета.

После мытья вы должны *применять* маску для восстановления волос.

Mezi takové zásahy *patří* opakované chemické působení barev na vlasy či trvalá ondulace.

Vlasový zábal *pomáhá* k navrácení lesku vlasů.

Značku Wellaton *používají* světově uznávaní kadeřníci.

Intenzivní péči poškozeným vlasům *poskytuje* regenerační balzám Gliss Kur Oil.

Strukturu nepoddajných vlasů *vyhlazuje* kondicionér,....

Pokožku hlavy hloubkově *vyživuje* sérum pro vitalitu vlasů.

Zaznamenali jsme také výskyt **sloves obouvidých**, která nerozlišují podobu dokonavou a nedokonavou. Patří sem i mnohá slovesa cizího původu (PMR I., 1961).

Научные исследования доказали, что использование данной технологии *стимулирует* питание клеток кожи головы и волос.

Используйте один или несколько тёплых оттенков Paintbox.

Волосы часто *блондируются*.

Různé speciální masky vlasy *hydratují*.

6.4 Kategorie slovesného rodu

Kategorie slovesného rodu slouží k vyjádření vztahu mezi subjektem, objektem a dějem. Pomocí slovesného vidu se tvoří dva typy konstrukcí – aktivní a pasivní. Aktivní konstrukce se užívá, je-li činitel děje podmětem (subjektem). Pasivní konstrukce slouží k vyjádření děje, přičemž činitel děje není podmětem (objektem). Je tvořena opisným pasívem, v ruštině zpravidla jen od sloves dokonavých, a zvratnou pasivní formou od sloves nedokonavých. (Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I., 1961). V ruských i českých textech bylo užití aktivní a pasivní konstrukce poměrně vyrovnané.

- **aktivní konstrukce**

Новый спрей *восстанавливает* безжизненные волосы и *придает* им силу и блеск.

Волосы вновь *обретают* прочность и эластичность.

Bezoplachová regenerační kúra okamžitě *uhlazuje a uzavírá* povrch vlasů.

Regenerační kúra *chrání* vlasy před poškozením, vysušením, ztrátou barvy a lesku.

- **pasivní konstrukce**

Opisné pasívum se tvoří pomocí slovesa *быть* a přičestí trpného slovesa dokonavého.

V ruských i českých zkoumaných textech vyjadřuje význam stavu jako výsledku děje.

V našem případě se ruské pasivní opisné konstrukce užívají shodně s češtinou.

В результате научных исследований *было доказано*, что выпадение волос напрямую связано с проблемами кожи головы.

В начале нынешнего века на профессиональный рынок *были выведены* самые разнообразные средства,...

Было доказано, že ženám na svém vzhledu záleží více než mužům.

Barva INOA *je určena* pouze k profesionálnímu použití.

Zvratné pasivní formy jsou v ruských i českých zkoumaných textech tvořeny od sloves nedokonavých a užívají se ve tvaru 3. osoby.

Рекомендуется постричь повреждённые кончики волос.

Результат применения препарата *сохраняется* в течение длительного времени.

Нормальные волосы *отличаются* эластичностью.

Posilující zábal *se doporučuje* při vypadávání vlasů.

Tento produkt *se používá* ve vybraných kadeřnických salónech.

Při barvení *se narušuje* vlasové vlákno.

Výrazným lexikálním znakem ve zkoumaných textech je výskyt **synonymních sloves**. Podle autorů ruských a českých stylistik jsou synonyma slova různě znějící, ale vyjadřující stejný význam. V ruských a českých publicistických textech s vlasovou tematikou se objevila slovesa stylisticky neutrální s různými kořeny.

Чтобы продлить эффект восстановительной процедуры, желательно рекомендовать клиентам *применять* мягкий шампунь.

Подобные продукты клиенты *используют* в домашних условиях.

Можно *употребить* несмываемый лосьон,...

Sluneční paprsky nenapravitelně *poškozují* vlasové vlákno stejně jako pokožku.

Ničí samozřejmě i barvu.

6.5 Verbonominální spojení

Verbonominální slovní spojení jsou častým úkazem nejen v námi zkoumaných ruských, ale také českých textech stylu publicistického. Mají charakter ustálených slovních spojení. J. Gregor (2008) uvádí, že podle mnohých vědců se VNS vyznačuje především ruština.

Podle J. Gregora (2008) se v některých případech slovesně-jmenné pojmenování může nahradit formálním slovesem, které vyjadřuje tentýž proces nebo děj. My jsme z ruských zkoumaných textů vybrali dva nejtypičtější příklady. V českých zkoumaných textech jsme obdobný případ nenašli.

Тоже очень холодная погода *оказывает влияние* на качество волос.

Маски для восстановления *вливают* на качество волос.

Комплекц Q10 проникает в корни волос и в течение всей ночи *оказывает* восстанавливающее *действие*.

На кожу головы положительно *действует* бальзам для кожи головы.

Časté VNS tvoří v ruských zkoumaných textech také sloveso *применять* pojící se se substantivou označující prostředek (*применять маску, кондиционер, шамунь, лак, фен, утюжок, расчёску, щетку, бигуди*), jehož český ekvivalent *používat* byl v českých zkoumaných textech užít se stejnými substantivy (*používat masku, kondicionér, šampon, lak na vlasy, fén, žehličku, hřeben, kartáč, natáčky*)

Pro zajímavost uvádíme VNS ruského a českého slovesa *иметь* - *míti*, které se v excerpčním materiálu vyskytuje velmi často a pojí s velkým množstvím substantiv. Tato slovní spojení tvoří základ vět oznamovacích, v českém excerpčním materiálu se objevil i případ věty záporné.

Волосы *имеют* чёрный *цвет*.

Маски для волос *имеют* восстанавливающий *эффект*.

Специальные ухаживающие средства *имеют силу* Q10.

На красоту зрелых волос *имеют влияние* тоже лёгкий несываемый спрей для ежедневного применения.

Каждый клиент *имеет возможность* изменять свой имидж.

Уžívání nekvalitních kondicionerů *мá* pro vlasy nepříznivé *důsledky*.

Profesionální kadeřníci *mají k dispozici* velké množství chemických přípravků k úpravě vlasů

Odstíny *mají* studený *nádech* bez nežádoucích žlutých a oranžových odstínů.

Některé ženy *mají* s nepoddajnou hřívou velké *starosti*.

Znalost různých druhů ošetřujících šamponů *мá* své *výhody*.

Je lepší se nechat nabarvit u kadeřníka, který *мá* s barvením *zkušenosti*.

Masky na vlasy *mají* regenerační *vlastnost*.

Kvalitní šampony *mají schopnost* na nějaký čas účinky barvení zmírnit.

Některé hydratující prostředky *mají podobu* spreje.

Lidé se zrzavými vlasy *mají většinou pihy*.

Nemá smysl si ničit vlasy trvalou ondulací,....

7. Příslovce

Příslovce (*adverbia*) patří mezi neohebné slovní druhy vyjadřující především okolnosti, za kterých se realizuje obsah slovesa. Podle významu se dělí na příslovce místa, času, způsobu, míry a příčiny (Příruční mluvnice češtiny, 1995). Pro ruské i české zkoumané texty jsou typická příslovce způsobu a míry.

- **příslovce způsobu**

Продукты линии *идеально* дополняют друг друга.

Сухие волосы *плохо* отражают свет.

Растительный воск *благополучно* действует на волосы.

Шампунь *тщательно* подготавливает к более интенсивному уходу.

Средне светlé a tmavé barvy se mohou *vzájemně* kombinovat.

Bez použití kondicionéru se vlasy *špatně* rozčesávají.

Odstíny mají studený nádech bez nežádoucích účinků a *postupně* se vymývají.

- **příslovce míry**

Чтобы приступить к следующему этапу, волосы *достаточно* подсушить.

Ochranný krém pro *velmi* citlivé vlasy vystavené slunci s voděodolným účinkem spojuje výhody krémové a olejové textury.

- **predikativní příslovce**

Některá příslovce se vyskytují ve formě predikativních příslovců neboli adverbíí modálních a stavových, která tvoří jednotný větný základ vět jednočlenných. V ruských textech často tvoří větu hlavní. Dělí se na predikativní příslovce osobní a neosobní (Příruční mluvnice češtiny, 1995). Predikativní příslovce v excerpčním materiálu vyjadřují především možnost a nutnost, v menší míře i úmysl. Příklady predikativních příslovců jsme zaznamenali jen v textech ruských, protože v českém zkoumaném materiálu se možnost, nutnost a úmysl

vyjadřuje nejčastěji pomocí modálního slovesa. Pomocí uvedených konstrukcí autoři sledovaných textů nabízí možnost ale také nutnost užití kosmetických prostředků, zdůrazňují nutnost dodržovat dávkování či dobu působení podle návodu, snaží se čtenáře poučit, poradit mu a nabídnout různá řešení problémů s vlasy a pokožkou hlavy.

a) osobní predikativní příslovce

После мытья вы *должны* применять маску для восстановления волос.

Если вы *намерены* изменить цвет волос,....

b) neosobní predikativní příslovce

Вам *можно* этот специальный кондиционер применять после каждого мытья.

Особенно яркий результат окрашивания *можно* получить на осветлёных волосах.

На втором этапе *необходимо* смешать в миске восстанавливающую маску Dynamite и оттеночный безаммиачный краситель Paintbox.

Если вы хотите быть красивыми, вам *надо* следить за волосами.

Konstrukce s osobními i neosobními predikativními příslovci, jak jsme již uvedli výše, jsme v našem případě přeložili pomocí modálních sloves „*моги*“, „*мuset*“, např. *можно* получить – *můžete* získat, *необходимо* смешать – *musíte* smíchat, pomocí podmiňovacího způsobu, který zde vyjadřuje doporučení, např. *надо* следить – měli *byste* dbát, *должны* применять – měli *byste* používat, nebo slovesa „*chtít*“, např. Если вы *намерены* изменить... – Jestliže *chcete* (*hodláte*) změnit...

8. Částice

Částice (*partikule*) patří do skupiny slov neohebných. Ve větě nebývají větnými členy (Příruční mluvnice češtiny, 1995). Z mnoha částic v našem zkoumaném materiálu chceme podtrhnout pouze českou zdůrazňující částici *zvlášť* označující zřejmý účinek kosmetických prostředků. Tato zdůrazňující částice může být v jistých případech i příslovcem. V ruském zkoumaném materiálu jí odpovídá částice *особенно*, která zdůrazňuje jasný výsledek procesu barvení vlasů.

Vyživující kúra se *zvlášť* silným regeneračním účinkem.

Особенно яркий результат окрашивания можно получить на осветлёных волосах.

Závěr

V naší bakalářské práci jsme pracovali s ruskými a českými publicistickými texty zaměřenými na téma „Péče o vlasy“, na jejichž základě jsme se zabývali lexikálně-morfologickou analýzou s přihlédnutím ke stránce syntaktické. Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. V teoretické části naší práce jsme charakterizovali základní rysy publicistického stylu a masové komunikace. Také jsme se zaměřili na generovou lingvistiku a vliv analyzovaných textů na člověka. Zjistili jsme, že ve většině případů žurnalisté dávají přednost užití 2. osoby čísla množného. Vyskytují se však i případy, kdy autoři zkoumaných ruských i českých textů obrazejí přímo ženám-čtenářkám především prostřednictvím otázek řečnických. Formálně o oslovení žen ve zkoumaných českých textech svědčí užití koncovky -y v minulých slovesných tvarech, v obou jazycích pak užití přechýlených substantiv, např. *Narodily jste se jako blondýnka, brunetka nebo zrzka? Кто из обладательниц коротких волос не мечтал о роскошной длинной косе?*

V praktické části, která zaujímá větší část naší bakalářské práce, jsme ruské a české texty porovnali z hlediska použití slovních druhů, které jsou pro zkoumaný materiál typické. U vybraných slovních druhů jsme se zabývali jejich lexikálními významy s přihlédnutím ke stránce morfologické a syntaktické. Dále jsme se zaměřili na problematiku překladu z ruštiny do češtiny i z češtiny do ruštiny. V ruských a českých textech jsme na základě analýzy zjistili, že se ruské a české publicistické texty se zaměřením na péči o vlasy ve větší míře shodují. Autoři vybraných textů v obou jazycích nejčastěji užívají věty jednoduché oznamovací ve všech časech, následují věty rozkazovací v 2. osobě čísla množného a tázací, které texty oživují a vytvářejí kontakt se čtenářem. Všimli jsme si také jejich spojitelnosti především ustálených slovních spojení slovesně-jmenných, která tvoří podstatnou část zkoumaných textů. Nejčastější verbonominální spojení tvořila ruská a česká slovesa *иметь, применять, мити, уžíват*. V sledovaných ruských a českých publicistických textech se nejčastěji objevovala podstatná jména, za nimi následovala přídavná jména a slovesa, příslovce a částice se vyskytovali v menší míře. Velká část ruských i českých nesklonných podstatných jmen vlastních označujících názvy kosmetických značek, společností a kosmetických produktů, tvoří ve spojení s podstatným jménem obecným substantivní přívlástek beze shody, např. *компания Redken, маска Dynamite, značka Wellaton, společnost Schwarzkopf*. Také se v obou jazycích objevilo přejaté nesklonné přídavné jméno *блонд*. V zkoumaných ruských a českých textech se vyskytují termíny speciální, internacionální a mezioborové. Z hlediska

kategorie slovesného vidu a rodu jsme mezi ruskými a českými slovesy nenašli výrazné rozdíly.

Z hlediska rusko-českého srovnávacího plánu jsme v obou jazycích zaznamenali výrazné rozdíly, např. pro ruské přídavné jméno slovesné *блондирование* se v českých zkoumaných textech užívá přídavné jméno slovesné *promelírování* a slovní spojení vyjadřující proces změny barvy vlasů - *barvení na blond*. Výrazné rozdíly jsou také zřejmé při užití přídavných jmen složených, pro ruská přídavná jména složená existují v českém jazyce pouze nesložené ekvivalenty, např. *многочисленные* – *četné* a přídavných jmen s předponou *без-* vyjadřujících lexikální zápor, např. *безаммиачный краситель* – *barva bez amoniaku*. Částečný zápor, který je pro ruský jazyk typický, se v češtině formálně nerozlišuje, např. přídavná jména *немедленный* a *неподвластный* se do českého jazyka překládají jako *pomalý* a *poddaný*. U sloves jsme se zaměřili na spojitelnost se substantivy a zjistili jsme, že se v námi zkoumaných textech objevují především slovesa pojící se se 4. pádem, tedy slovesa předmětná přechodná. Podařilo se nám dospět k závěru, že pro vyjádření možnosti a nutnosti se ve větší míře v ruštině užívají modální predikativa osobní (*должен, намерен*) a neosobní (*можно, надо, необходимо*), zatímco v češtině se možnost a nutnost vyjadřuje především pomocí modálních sloves (*moct, muset*) a sloves v podmiňovacím způsobu. Z částic uvádíme pouze zdůrazňující částici *зvlášt'* označující zřejmý účinek kosmetických prostředků, která může být v jistých případech i příslovcem. V ruském jazyce jí odpovídá částice *особенно*, která zdůrazňuje jasný výsledek procesu barvení.

Jazykový materiál jsme získali z ruských a českých novinových článků a internetových stránek se zaměřením na péči o vlasy. Podařilo se nám nashromáždit více než 40 excerpce, na jejichž základě jsme vypracovali rusko-český slovník, typických a nejčastěji užitých slov z oblasti vlasové kosmetiky řazený podle významových okruhů. Teoreticky jsme se nejvíce opírali o Příruční mluvnici češtiny (1995), Příruční mluvnici ruštiny I., II., ruské a české gramatiky.

Резюме

Данная работа посвящена сравнительной языковой характеристике русских и чешских текстов публицистического стиля тематики, касающейся ухода за волосами. Эта тема интересна и актуальна, потому что уход за волосами представляет собой активную область повседневной жизни не только женщин, но и мужчин.

Предоставленная работа состоит из двух разделов. Первый раздел теоретическая, во втором (практическом) мы рассматриваем анализ лексикологической, морфологической и синтаксической структуры текстов, выбранных из двадцати русских и двадцати чешских источников массовой коммуникации. Информация в массовой коммуникации распространяется посредством журналом, газет, радиовещания, телевидения и Интернета.

В первой части работы предоставлена характеристика публицистического стиля и средств массовой коммуникации. Затем рассматривается влияние проанализированных русских и чешских публицистических текстов на человека, учитывая гендерную лингвистику. Было установлено, что в текстах газетно-публицистического стиля тематики ухода за волосами применяется письменная форма монологической коммуникации, так как её активным участником является сам автор. В таких текстах доминирует функция информативная, убеждающая и манипулирующая. Мы обнаружили, что авторы проанализированных текстов ведут повествование от 2-ого лица единственного и множественного числа для контакта с читателями. Несмотря на то, что большую часть читателей составляют женщины, авторы русских и чешских текстов используют 2-ого лица множественного числа. Примеров, когда они обращаются непосредственно к женщинам мы заметили немного, прежде всего применением окончания -у у глагольных форм прошедшего времени в чешском языке, в русском и в чешском применением имен существительных обозначающих женский пол образованных от имен существительных мужского пола, напр. *Kto из обладательниц коротких волос не мечтал о роскошной длинной косе? Narodily jste se jako blondýnka, brunetka nebo zrzka?*

Мы обращали особое внимание на цель авторов публицистических текстов и обнаружили, что их главной целью является вызвать у читателей интерес, информировать о том, как правильно ухаживать за волосами, и какая косметика для этого существует. Далее они предупреждают читателей об ошибках, которые они могут сделать, применяя косметику для волос. Коммукационный эффект не может быть

нулевым. Можно считать, что эффективная письменная коммуникация приводит к желаемому результату в том случае, если читатели изменят свои привычки и подходы к этому вопросу (например, начнет применять шампунь другой марки, и т.д.) Но автор не может узнать, произвело ли ожидаемый эффект его сочинение, так как он не может проследить за тем, следуют ли читатели его советам. Важно упомянуть, что публицистические тексты в газетах с такой тематикой помогают читательницам ориентироваться в продуктах по уходу за волосами, советуют, как изменить свой внешний вид, как выбирать качественного парикмахера, улучшить тусклый цвет повреждённых волос, и каким способом справиться с проблемой секущихся концов волос. В газетах мы встретили разные способы ухода за волосами, к примеру, область, касающаяся правильного применения препаратов для волос и разных видов расчёсок, способы укладки, выравнивания и правильной завивки. Содержание русских и чешских публицистических текстов в интернете касается структуры волос, типов волос, роста волос, ухода зимой и летом, формы и механическим свойствам волос, болезней волосяного покрова и их лечения.

Целью практической части работы было сопоставить изучаемые тексты с тематикой ухода за волосами на русском языке с текстами на чешском языке, то есть сопоставить лексические значения избранных частей речи типичных для изучаемых текстов, учитывая морфологию и синтаксис, и таким образом обнаружить возможные проблемы при переводе с русского языка на чешский, или наоборот. Наше исследование основано на двадцати русских и двадцати чешских текстах публицистического стиля ориентированных на тему "Уход за волосами".

Так как исследование основано на лексикологическом и морфологическом анализе публицистических текстов, в начале второй главы мы приводим характеристику типов предложений по цели высказывания. Мы заметили, что авторы текстов чаще всего употребляют повествовательные предложения прошедшего, настоящего и будущего времени и побудительные предложения, реже вопросительные. С помощью побудительных и вопросительных предложений авторы обращаются к читателям. Именно предложениями в форме побуждения авторы делегируют советы, рекомендации и инструкции по уходу за волосами. Они говорят от 2-ого лица множественного числа. Вопросительные предложения, в том числе риторические, применяются для оживления повествования и контакта с читателем.

В русских и чешских изучаемых текстах часто применяются отрицательные предложения. Такие предложения выражают утверждения, факты и рекомендации. Для

русского языка типично употребление лексического отрицания, которое на чешском формально не существует. В рамках частичного отрицания важно обратить внимание на проблему перевода имен прилагательных *немедленный – potalý, неподвластный – poddaný* и *безаммиачный краситель и безжизненные волосы*, которые в чешском языковом материале переводились как *barva bez amoniaku* а *vlasý bez života*. Наоборот частичное отрицание употребляется главным образом в русском языке. Сложно определить, почему в русских и чешских текстах такие различные фреквенции применения данных типов отрицания. Также были замечены примеры двойного отрицания, напр. *Нет никаких других вариантов, чем.. V případě podezření vypadávání vlasů je na místě navštívit lékaře a nic nepodceňovat.*

Среди имен существительных самую большую группу составляют нарицательные имена существительные, затем собственные. Имена существительные в чешских и русских изучаемых текстах собственные несклоняемые образуют вместе с нарицательными именами субстантивные определения без согласования, напр. *компания Redken, маска Dynamite, značka Wellaton, společnost Schwartzkopf.* Наричательные имена используют для названий косметических марок, косметических продуктов и компаний. Можно выделить конкретные и абстрактные собственные имена существительные. Конкретные имена существительные обозначают лиц, препараты для химической и обыкновенной поправки волос и качества предметов. К именам абстрактным принадлежат термины, встречающиеся в изучаемых текстах редко. В рамках имен существительных мы заметили различия в употреблении терминов специальных и интернациональных. В русском они употребляются чаще, чем в чешском. В русском анализированном материале употребляется слово группы *pluralia tantum щипцы*. В чешском материале мы таких слов не нашли, но слово *щипцы* на чешском переводят как *kleště*.

Имена прилагательные для изучаемых текстов предложенной тематиком очень важны, они обозначают качество волос, главным образом их цвет. Качественные встречаются чаще, чем относительные, мы тоже обнаружили составных имен прилагательных. В обоих языках применяется несклоняемое, заимствованное слово *блонд*. Антонимичные выражения встречаются в рамках качественно-оценочных. В русских и чешских текстах часто встречаются имена прилагательные интернациональные *стайлинговый* и *массажный*. Их эквиваленты встречаются тоже в изучаемых чешских текстах. Русские и чешские составные имена прилагательные из анализированных текстов имеют в другом языке только простую форму, напр.

многочисленные - *četné, dlouhotrvající* - *продолжительный*. Имена прилагательные вместе с именем существительным образуют двусловные термины как *химическая завивка, кремовая маска, tužící pěna, chronická plešatost*. Типическим явлением для изучаемых русских текстов являются причастия. С точки зрения перевода для некоторых чешских причастий существуют в русских текстах два эквивалента, напр. *hydratující maska* - *увлажняющая маска, маска для увлажнения, regenerační maska* - *восстанавливающая маска, маска для восстановления*.

Имена числительные в русских и чешских изучаемых текстах имеют сходные употребление и значения, напр. обозначают число лиц, частей, оттенков, вариантов, время, длительность, длину волос, этапы процедур, кратность применения средств по уходу за волосами.

Важную роль в изучаемых публицистических русских и чешских текстах имеют глаголы. Типические для данных текстов неполнозначные русские модальные глаголы *мочь, следовать* и чешские глаголы *moči, muset*, которые в сочетании с инфинитивом выражают необходимость и возможность. Важно заметить, что модальные глаголы встречаются чаще в чешском материале, чем в русском, так как для выражения необходимости о возможности в русском чаще всего применяются модальные предикативы (предикативные наречия). Глагол *быть* стоящий у имени прилагательного в короткой и длинной форме выполняет функцию связки, напр. средства *были выведены, продукт был включен, barva je určena, prevence je důležitá*.

Главным образом бывают полнозначные глаголы переходными, выражающими действие, процесс и изменение состояния. Интересно, что принадлежность к классу выражается только одним чешским предложением: *Med, výtažky z ovoce, bylin, květin a stromů jsou dnes běžnou součástí pečující vlasové kosmetiky*. Переходные глаголы образуют глагольно-именные конструкции, в том числе автоматические выражения. Во-первых, наиболее используемым глаголом, с помощью которого образуются глагольно-именные конструкции, является глагол *иметь*. Во-вторых, часто употребляется глагол *применять*. В русских изучаемых текстах мы заметили примеры, когда глагольно-именные конструкции заменялись формальным глаголом: *оказывать влияние - влиять, оказывать действие - действовать*.

В рамках глаголов мы рассматриваем категории вида и рода. Глаголы совершенного вида в анализированном материале определяют результат действия, в русских и чешских текстах часто образуются при помощи префикса, напр. *покрасить, придать, разработать, нанести, создать, dodat, natočit, vytvořit, zajistit, zakrýt, zvolit*.

Глаголы несовершенного вида обозначают повторяемое действие касающиеся рекомендаций применения и предложения препаратов для ухода за волосами и их свойства. В изучаемых текстах мы заметили также глаголы заимствованные, которые имеют форму несовершенного вида, но тоже употребляются для выражения вида совершенного, напр. *stimulovat*, *blondit*, *hydratovat*. Категория рода выражает отношение между субъектом, объектом и действием. В анализированном чешском и русском материале используются активные и пассивные конструкции. Пассивные конструкции образуются с помощью глагола *быть* и страдательного залога совершенного вида, напр. *было доказано*, *je určeno*. Возвратные пассивные формы образуются от глаголов несовершенного вида 3-го лица, напр. *сохраняется результат*, *zábal se doporučuje*. Важным лексическим знаком является применение синонимичных глаголов. Для текстов с тематикой ухода за волосами используются глаголы стилистически нейтральные с разными корнями: *применять* - *использовать* - *употребить*, *poškozovat* - *ničit*.

Из неизменяемых частей речи мы анализируем наречия и частицы. Для чешских и русских публицистических текстов типично применяются наречия способа и меры. Авторы изучаемых русских публицистических текстов для выражения возможности и необходимости предпочитают применять предикативные наречия личные (*должен* и *намерен*) и безличные (*можно*, *необходимо*, *надо*). Предикативные наречия главным образом выражают возможность и необходимость применения косметических препаратов, таким образом подчеркивают необходимость соблюдать дозировку или разные инструкции. На чешский язык переводятся модальными глаголами „*moci*“, „*muset*“: *можно* получить – *můžete získat*, *необходимо* смешать – *musíte smíchat*, с помощью условного наклонения: *надо* следить – *měli byste dbát*, *должны* применять – *měli byste používat*, или чешского глагола „*chtít*“: Если вы *намерены* изменить... – *Jestliže chcete (hodláte) změnit*. Частицы в нашем материале встречаются редко. Мы приводим только один пример чешской усилительной частицы „*zvlášť*“, которая обозначает очевидное воздействие косметических препаратов и иногда может выступать как наречие. В русских текстах ей отвечает частица *особенно*, которая подчеркивает яркий результат процесса крашения волос.

Русские и чешские статьи с рассматриваемой тематикой мы искали в газетах, читательницами которых являются прежде всего женщины, и в Интернете. Мы пользовались лингвистическими работами, русской и чешской грамматиками. Главным образом „*Příruční mluvnici češtiny I.*“ (1995) а „*Příruční mluvnici ruštiny I., II.*“

(1960, 1961). В конце нашей бакалаврской работы мы составили русско-чешский словарь типических слов и словосочетаний, касающихся темы "Ухода за волосами", который мы распределяли по частям речи и семантическим областям.

Seznam použité literatury

1. Bauer, J., Mrázek, R., Žaža, S.: Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy II. Praha, 1960.
2. Bezděk, J. a kol.: Пособие по лексикологии русского литературного языка, Praha, 1974.
3. Flídrová, H.: Sociolingvistické a psycholingvistické aspekty dialogu a polylogu v ruštině, Praha, 1989.
4. Flídrová, H.: Syntax současné ruštiny – přednáškový kurz pro studenty ruské filologie na katedře slavistiky filosofické fakulty Univerzity Palackého. Olomouc, 2010-2011.
5. Flídrová, H., Žaža, S.: Синтаксис русского языка в сопоставлении с чешским, Olomouc, 2005.
6. Čechová, M. a kol.: Stylistika současné češtiny, Praha, 1997
7. Filipец, J., Čermák, F.: Česká lexikologie, Praha, 1985.
8. Gregor, J.: Valenční možnosti verbonominálních spojení v publicistickém stylu (v rusko-českém srovnávacím plánu), Olomouc, 2008.
9. Grepl, M. a kol.: Příruční mluvnice češtiny, 1. vyd. Praha, 1995.
10. Grepl, M. a kol.: Mluvnice češtiny 3. Skladba, Praha, 1987.
11. Грамматика русского языка, Том II, Синтаксис АН СССР. Москва, 1960.
12. Гроздев, А. Н.: Современный русский литературный язык, Москва, 1961.
13. Havránek, B. a kol.: Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I., Praha, 1961.
14. Hlavsa, Z. a kol.: Pravidla českého pravopisu, Academia, Praha, 2006.
15. Исаченко, А. В.: Грамматический строй русского языка в сопоставлении с словацким, Том I, Морфология. Издательство Словацкой Академии наук. Братислава, 1954.
16. Jílek, V.: Lexikologie a stylistika, Olomouc, 2000.
17. Kořenský, J. a kol.: Komplexní analýza komunikačního projevu a textu, České Budějovice, 1987.
18. Mluvnice češtiny 2. Tvarosloví, Praha, 1986.
19. Slavica Olomucensia IV, Praha, 1982.
20. Stěpanová, L.: Přednáškový kurz ruské lexikologie pro studenty ruské filologie na katedře slavistiky filosofické fakulty Univerzity Palackého. Olomouc, 2010.
21. Свинцова, И. и кол.: Культура русской речи и практическая стилистика русского языка, Hradec Králové, 2004.

22. Valdřová, J.: K české genderové lingvisticě. Naše řeč, roč. 80, č. 2, 1997, [online].
[cit. 2012-03-26]. URL: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7365>>
23. Vobořil, L.: Přednáškový kurz ruské morfologie pro studenty ruské filologie na katedře slavistiky filosofické fakulty Univerzity Palackého. Olomouc, 2009-2011.

Excerptované prameny

1. Блондирование волос. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://rapuncel.ru/brondirovanie-volos.php>>
2. Виды химической завивки. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://rapuncel.ru/vidy-ximicheskoj-zavivki.php>, 2012-01-31>
3. Выпадение волос. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://doktorvolos.ru/vypadenie-volos/>>
4. Выпадение волос: причины и факторы. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://doktorvolos.ru/vypadenie-volos/prichiny/gormonalnye/>>
5. Выход в свет, Джой. 1/2012, s. 84.
6. Восстановление волос. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.moltobene.ru/schema/vosstanovlenie-volos.php>>
7. Вуд, Д.: Новый подход к блондированию., Долорес - прически-косметика-мода. 5/2010 č. 1, s. 222.
8. Всё о волосах. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.an-farm.ru/index.php?dn=article&to=art&id=3>>
9. Как придать волосам блеск. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://rapuncel.ru/kak-pridat-volosam-blesek.php>>
10. Как сделать волосы кудрявыми. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://rapuncel.ru/kak-sdelat-volosy-kudryavymi.php>>
11. Константинова, О.: Всегда быть разной. Долорес - прически-косметика-мода. 5/2010 č. 1, s. 225.
12. Крист, Н.: Иноа: новое поколение красителей для волос, Долорес - прически-косметика-мода. 5/2010 č. 1, s. 226.
13. Лечение и восстановление волос. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.personel-ek.ru/klinik/uslugi/16.html>, 2012-01-31>
14. Летняя зара, Cospomolitan Beauty. 6/2007, s. 18
15. Малахова, О.: Как быстро восстановить травмированные волосы?, Долорес - прически-косметика-мода. 5/2010 č. 1, s. 230.
16. Маски для волос, смывающие краску. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://rapuncel.ru/maski-dlya-volos-smyvayushhie-krasku.php>>
17. <<http://rapuncel.ru/maski-dlya-volos-smyvayushhie-krasku.php>>
18. Модный приговор, Джой. 11/2011, s. 81.

19. Почему выпадают волосы? [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.placen.com.ua/rassilk/trichos136.htm>>
20. Рост волос и женский цикл. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.an-farm.ru/index.php?dn=article&to=art&id=3>>
21. Савельев, Д.: Решаем проблему выпадения волос, Долорес - прически-косметика-мода. 5/2010 č. 1, s. 227.
22. Само совершенство, Джой. 11/2011, s. 13.
23. Сулейман, Ю.: Только для вас., Долорес - прически-косметика-мода. 5/2010 č. 1, s. 224.
24. Сухой шампунь для волос. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://rapuncel.ru/suchoj-shampun-dlya-olos.php>>
25. Укрепление и восстановление волос народными средствами. [online], [2012-01-31]. <Dostupný z WWW: <http://devushkam.su/hair/repair.html>>
26. Типы волос. [online], [2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.an-farm.ru/index.php?dn=article&to=art&id=3>>
27. Эдельберт, А.: Сила Q10 - для здоровья и красоты зрелых волос., Долорес - прически-косметика-мода. 5/2010 č. 1, s. 228.
28. Barva? Přirozená!, Květy 31/2010, č. 31, s. 68
29. Barva vlasů. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.centrumzdravevlasy.cz/barva-vlasu.html>>
30. Bojovníci za práva vašich vlasů, Joy 01/12, s. 84
31. Co je to vlas? [online], [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://topgirl.webz.cz/vlasy.htm>>
32. Genderová lingvistika a generické maskulinum. [online], [cit. 2012-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.zenyamedia.estranky.cz/clanky/zeny-nejen-v-jazyce/genderova-lingvistika-a-genericke-maskulinum.html>>
33. Interpersonální komunikace. [online], [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://mezilidske-vztahy.euweb.cz/komunikace.htm>>
34. Interpersonální komunikace. [online], [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.directors.cz/interpersonalni-komunikace.html>>
35. Masová komunikace. [online], [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.maturita.cz/referaty/referat.asp?id=2483>>
36. Masová komunikace. [online], [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Masov%C3%A1_komunikace>

37. Omlazení vlasů, Vlasta 29/2009, roč. č. s. 32
38. Péče a výživa, Svět ženy 02/2011, roč. 10, č. s. 20
39. Péče o vlasy v létě. [online], [cit. 2012-01-31] Dostupný z WWW:
<<http://zdenicka.webgarden.cz/vlasy-v-lete>>
40. Péče o vlasy v zimě. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://zdenicka.webgarden.cz/vlasy-v-zime>>
41. Příroda ve vlasech, Svět ženy 11/2010, roč. 9, č. s. 26
42. Publicistický styl. [online], [cit. 2012-02-06]. Dostupný z WWW:
<<http://ireferaty.lidovky.cz/311/5895/Publicistický-styl>>
43. Růst vlasů. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://www.centrumzdravevlasy.cz/rust-vlasu.html>>
44. Růst vlasu. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://kosmetika.doktorka.cz/rychlost-rustu-vlasu/>>
45. Stárnutí vlasu. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://www.krasojizda.cz/starnuti-vlasu-krx-131-5881-0qobnoven%C3%AD+r%C5%AFstu+vlas%C5%AF.html>>
46. Struktura vlasu. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://www.centrumzdravevlasy.cz/struktura-vlasu.html>>
47. Transplantace vlasů a indikace. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://www.interclinic.cz/transplantace-vlasu/transplantace-a-ples/transplantace-vlasu-a-indikace/>>
48. Trvalá na vlasy – Jakou zvolit? [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://www.novesluzby.cz/zeny-a-krasa.219/trvala-na-vlasy-jakou-zvolit.23048.html>>
49. Tvar a mechanické vlastnosti vlasu. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW
<<http://www.centrumzdravevlasy.cz/tvar-a-mechanicke-vlastnosti-vlasu.html>>
50. Typy vlasů. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://zdenicka.webgarden.cz/o-vlasech>>
51. Už ani vlas, Svět ženy 02/2011, roč. 10, č. s. 20
52. Vypadávání vlasů u mužů. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://www.interclinic.cz/transplantace-vlasu/transplantace-a-ples/vypadavani-vlasu-u-muzu/>>

53. Vypadávání vlasů u žen. [online], [cit. 2012-01-31]. Dostupný z WWW:
<<http://www.interclinic.cz/transplantace-vlasu/transplantace-a-ples/vypadavani-vlasu-u-zen/>>

Пříloha

Rusko – český slovníček

Уход за волосами – Péče o vlasy

Pro lepší orientaci jsme vybraná slova a slovní spojení seřadili podle slovních druhů a významových okruhů. Nejdříve uvádíme podstatná jména, následují jména přídavná a slovní spojení se slovesy. V druhé části slovníčku jsou slova, která jsme zařadili podle významu do těchto skupin: kosmetické pomůcky, prostředky k úpravě vlasů a základní vrstvy vlasu.

блондин, блондинка	blondýn, blondýnka
блондирование волос	barvení vlasů na blond
брюнет, брюнетка	brunet, brunetka
влага волос	vlhkost, vláha vlasu
выпадение волос	vypadávání vlasů
волосы, род. п., мн. ч. волос	vlasy
блонд	blond
блестящие	lesklé
бьющиеся	vlnité
вымытые	umyté vlasy
высушенные	vysušené
гладкие	hladké
густые	husté
длинные	dlouhé
живые	živé
здоровые	zdravé
короткие	krátké
кудрявые	kudrnaté
мягкие	jemné

натуральные	přírodní
обесцвеченные	odbarvené
объёмные	objemné
окрашенные	obarvené
ослабленные	oslabené
повреждённые	poškozené
прямые	rovné
расчёсанные	rozčesané, učesané
светлые	světlé, plavé
тусклые	bez lesku
волосы бобриком	vlasý na ježka
с жирной структурой	mastné
с проседью	prošedivělé
диагностика волос	diagnostika vlasů
длина волос	délka vlasů
заболевание волос	nemoci vlasů
загрязнение волос	zašpinění vlasů
здоровье волос	zdraví vlasů
использование шампуня	používání šamponu
кожа головы	pokožka hlavy
мезотерапия	mezoterapie
клиент, -а, т	klient
колорирование волос	barvení vlasů
кончики волос	konečky vlasů
косметология -и, ž	kosmetologie

ламинирование волос	laminace (vrstvení, zpevnění vlasu)
луковица волос	cibulka vlasu
мелирование волос	melír(ování)
нарушение волос	narušení vlasu
обесцвечивание волос	odbarvování vlasů
облысение, -я, s	vypadávání vlasů
озонотерапия, - и	ozonová terapie
окрашивание волос	barvení vlasů
очищение волос	čistění vlasů
ополаскивание волос	oplachování vlasů
объём волос	objem vlasů
оттенок волос -а, m	odstín, nádech
естественный о.	přírodní odstín
желтовато-белый о.	nažloutlý odstín
коричневый о.	hnědý odstín
медный о.	měděný odstín
мягкий о.	jemný odstín
рыжий о.	zrzavý odstín
пастельный о.	pastelový odstín
прозрачный о.	čistý odstín
светлый о.	světlý odstín
тёплый о.	teplý odstín
яркий о.	jasný odstín

парикма <u>х</u> ер -а, м	kadeřník
п <u>ер</u> хоть -и, ž	lupy
пл <u>от</u> ность волос	pevnost vlasů
по <u>в</u> ерхность волос	povrch vlasů
п <u>ы</u> шность волос	okázalá vzhled vlasů
перели <u>в</u> ание крас <u>ок</u>	slévání tónů barev
по <u>м</u> ы <u>в</u> ка го <u>л</u> о <u>в</u> ы	mytí hlavy
пр <u>оч</u> ность волос	pevnost, odolnost vlasů
расч <u>ё</u> ска по волосам	hřeben na vlasy
расч <u>ё</u> ски щ <u>ет</u> ки	hřebeny-kartáče
самовоспроиз <u>в</u> едение	sebereprodukce
сия <u>н</u> ие волос	třpyt
специ <u>а</u> лист -а, м	specialista
струк <u>т</u> ура волос	struktura vlasu
тол <u>щ</u> ина волос	tloušťka vlasů
увлаж <u>н</u> ение волос	svlažení vlasů
уда <u>л</u> ение шампуня	odstranění šarmonu
упр <u>уг</u> ость волос	pružnost vlasů
ц <u>в</u> ет волос	barva vlasů
ц <u>в</u> етовая г <u>а</u> мма волос	barevné spektrum (rozlišení) vlasů
т<u>и</u>пы в<u>о</u>лос	typy vlasů
ж <u>ир</u> ный тип	mastné
норм <u>а</u> льный тип	normální
см <u>е</u> шанный тип	smíšené
су <u>х</u> ий тип	suché

ТОНЫ ВОЛОС

светлые тоны волос

темные тоны волос

волнистые локоны

волосяной покров

естественная упругость волос

защитный слой на волосах

максимальная стойкость волос

мягкий перелив оттенков

отдельные пряди волос

повреждённые участки

рыжеволосый человек

в. путаются

в. рвутся

в. секутся на концах

выпрямить в.

накрутить на бигуди

осветлять волосы

ополаскивать прохладной водой

применять маску

переключить фен на меньшую мощность

подстригать кончики волос

применять кондиционер

tóny vlasů

světlé tóny vlasů

tmavé tóny vlasů

vlnité lokny

vlasý pokrývající pokožku hlavy

přirozená pružnost vlasů

ochranná vrstva na vlasech

maximální odolnost vlasů

jemné přelévání barev

samostatné prameny vlasů

poškozené oblasti

rusovlasý člověk

vlasý se zamotávají

vlasý se lámou

vlasý se na koncích lámou

narovnat vlasý

natočit na natáčky

zesvětlovat vlasý

oplachovat chladnou vodou

používat masku

přepnout fén na menší zátěž

stříhat konečky vlasů

používat kondicioner

равномерно распределить сыворотку

снимать с бигуди

увлажнить волосы

удерживать влагу волос

ухаживать за волосами

косметические средства

завивка волос -и, ѝ

ионная (термальная) з.

кислотное средство для завивки

мелькая з.

перманентная спиральная завивка

перманентная объёмная з.

щелочное средство для завивки

бальзам, -а, m

бальзам для волос

кондиционер, -а, m

кондиционер для волос

краситель -я, m

маска , -и, ѝ

восстанавливающая маску

маска для волос

м. для восстановления

м. для увлажнения

кремовая маска

rovnoměrně rozetřít sérum

sundávat s natáček

svlažit vlasy

udržovat vláhu vlasů

starat se o vlasy

kosmetické pomůcky

ondulace (umělé zvlnění vlasů)

termální

kyselá chemikálie, která se používá na ondulaci

lehká, jemná

trvalá spirálovitá

trvalá objemná

zásaditá chemikálie

balzám

balzám na vlasy

kondicioner

vlasový kondicionér

barva

maska

obnovující maska (regenerující)

maska na vlasy

regenerující maska

hydratující maska

krémová maska

спре <u>й</u> -я, m	sprej
сы <u>в</u> оротка	sérum
сред <u>с</u> тво термо <u>з</u> ащ <u>и</u> ты	prostředek, který chrání vlasy před působením tepla
хи <u>м</u> ический ра <u>с</u> тво <u>р</u>	chemický roztok
ша<u>м</u>пу<u>н</u>ь -я, m	šampon
су <u>х</u> ой ша <u>м</u> пу <u>н</u> ь	suchý šampon
ша <u>м</u> пу <u>н</u> ь от пер <u>х</u> оти	šampon proti lupům
ша <u>м</u> пу <u>н</u> ь для сух <u>и</u> х вол <u>о</u> с	šampon na suché vlasy
сред<u>с</u>тва для у<u>к</u>ла<u>д</u>ки	prostředky k úpravě vlasů
бигуди	natáčky
ма <u>л</u> енькие	malé natáčky
при <u>ч</u> ё <u>с</u> ка	účes
щи <u>п</u> цы	skřípec
ф<u>е</u>н, -а, m	fén
использование ф <u>е</u> на	používání fénu
за <u>щ</u> ита от ф <u>е</u> на	ochrana před fénem
ко<u>с</u>а, -ы, ž	cop
на <u>б</u> ор ко <u>с</u>	sada sopů
ку<u>д</u>ря<u>ш</u>ки	kudrlinky
ма <u>л</u> енькие	malé kudrlinky
ши <u>р</u> окие вол <u>н</u> ы	velké vlny

основные слои волоса

волосянной фолликул (ямки на коже)

кутикула

кора (кортекс)

корень (волосовая луковица)

основа волоса

плоские клетки

сердцевина (медула)

стержень волоса

ядро волоса

tři základní vrstvy vlasu

vlasový váček

kutikula

kůra (kortex)

kořen (vlasová cibulka)

základ vlasu

ploché buňky

dřeň, pletivo (medula)

základ vlasu

jádro vlasu